

Ha őszül a haja

ne használjon más, mint a

„STELLA“-HAJVIZET,

mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer, mely a haj eredeti színét adja vissza. Üvegje 2 K.

ZOLTÁN BELA gyógyszerárban,
Budapest, V/49, Szabadság-ter, Sétány-utca
sarkán. 11186

KÖVÉRSEĞ korai vénység. Kincs, arany, sok pénz mit ér, ha nincs egészség? Pedig minden betegségnél kezdődik az emésztési zavarok és az elhízás okozta. Azért kell ideje korán, ha a haj nincs még elhízva, csak egy kis kóros, tenni a világírú MANDOR-porral, melynek ára ismét oly csekély, hogy minden embernek módjában legyen az alkalmazását. Mandor egy doboz 2 kor. 80 fillér. Teljesen orvosai és vegyszeri bizonyítványokkal és utasításokkal utasítva, vagy a pénz beküldése mellett, szétküldi.

Mad. Mandl Ida, Bpest, Károly-körút 2/V TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész, Király-utca 12. sz.

Hogyan miér „Miranda“-crémet használjon?

Mert a „Miranda“-créme teljesen ártalmatlan, mert a „Miranda“-créme által ideális szépséget ér el, mert a „Miranda“-créme nemcsak szépítő, hanem fiatalító is hat.

Egy tégely „Miranda“-créme 1 korona, egy doboz „Miranda“-puder (3 színben) 1 kor., egy darab „Mirapda“-szappan 70 fill.

Budapesten kapható: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerárban vagy a készítőnél, DIENES L. C. utódánál Eszéken, felsővárosban, a hol postai megrendelések azonnal utánvétellel mellett eszközölhetnek.

Kétféle minőségű utibőröndök

kosarak, kézitáskák, toilett-táskák, női kalapbőröndök és bőrdisztribúciók legújabb választékban

HELLER MÓR utóda

bőröndösnél,

Budapest, Károly-körút 3. szám.

Képes árjegyzék vidékre ingyen és bérmentve.

Hirdetmény.

Ezenel közhírré tétetik, hogy a Magyar Királyi Szab. Osztályországi (XVIII. sorsjáték) 6. osztályának húzása I. évi szeptember hó 25-től október hó 23-ig tartatnak meg, még pedig a következő napokon:

Szeptember 25, 26, 27, 28.
Október 1, 2, 4, 5, 6, 8, 9,
11, 12, 13, 15, 16, 17, 19, 23.

A húzások mindig d. e. 1/9 óráig kezdődnek és a magyar királyi ellenőrző hatóság és kir. közjegyző jelenlétében nyilvánosan történnek a M. kir. szab. Osztályországi húzása tör. nyelven. A sorsjegyeknek a 6. osztályra való megjelölés a játéktér szerint minden igényt kielégítő elosztásának terhére alatt, 1906. szeptember hó 18-ig eszközölendő. 10975

Budapest, 1906 szeptember hó 8-án.

M. Kir. Szab. Osztályországi igazgatósága,
Lukács László. Hazay.

FISCHER ÉS TÁRSA NAGYENYED

60.000 gyémántos olvány
1 millió gyémántos olvány
1 millió gyémántos olvány
1 millió gyémántos olvány
1 millió gyémántos olvány
1 millió gyémántos olvány
1 millió gyémántos olvány
1 millió gyémántos olvány
1 millió gyémántos olvány
1 millió gyémántos olvány

ALASSA

féle valódi angol
ugorkatej
gyors és bámulatos hatású
szépítő-szer.

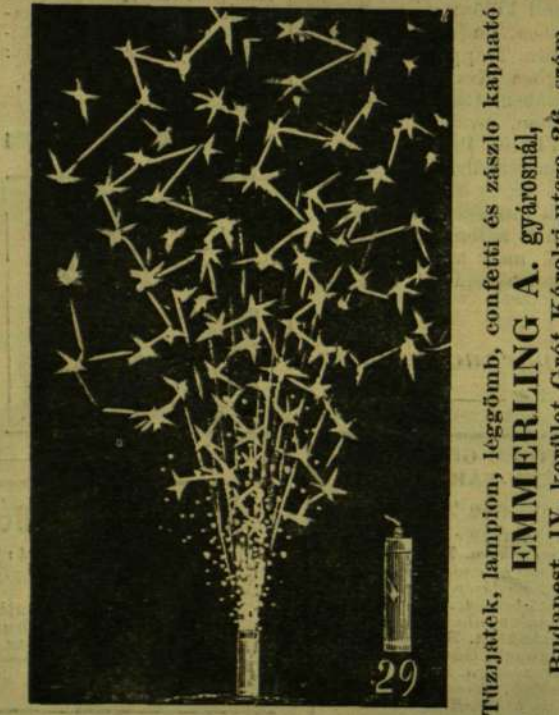
Senmi ártalmas anyagot nem tartalmaz
2-3-szori bekenés után tisztá
fiatal arcuk lesz, sepió, májfolt
ráncok elmulnak és szépégü-
ket megtarthatják, ápolhatják
növelhetik. Egy üveg ára 3 K.
Ugorka-Crème 2 K.
Főosztály: Balassa Kornél
dél hely: gyógyszerár.
Budapest-Erzsébetfalva.

1900. Párisi világkiállítás Grand Prix.
KWIZDA FERENCZ JÁNOS
cs. és kir. osztrák-magyar, román kir. és bolgár fejedelmi szállító,
körgyógyszerész Bécs melletti Kornenburgban.

KWIZDA-féle Restitutions-fluid

osász. és kir. szabadalmaz-
zott mosóvíz lovak számára.
Egy üveg ára 2 kor. 80 fill.
40 év óta az udvari istállóban, a ka-
tonaság és magánosok nagyobb istálló-
ban használatban van nagyobb
elő- és utóerősítő, inak me-
reveségénél stb. az idomításnál
kiváló munkára képesíti a
lovakat.

Kwizda-féle
Restitutions-fluid
csak a mellékelt véd-
jeggyel valódi. Képes
árjegyzéket ingyen
és bérmentve. Főraktár
Török József
gyógyszerár, Budapest, Király-
utca 12., Andrássy-ut 26.

GERŐ ADOLF
arany, ezüst, másv. díjazott
Budapest, IV. ker., Kossuth Lajos-utca 4. sz.
ajánlja készítményeit
fájós lábakra.
TELEFON 12-05

Rozsnyay vasas china bora.

Igen hatásos vérszegénység, sáp-
kor, neurasthenia eseteiben. Egy
1/2 literes üveg ára 3.50 kor.
Egy 4 üveget tartalmazó postaláda
14 kor. 12 fillér franco küldve.

A Rozsnyay-féle vasas china bor

egyike a legelterjedtebb és leg-
hatásosabb gyógyboroknak.
A külföldi készítményeket felül-
mulja. Vérszegénységnek különö-
sen ajánlható 11266

Főraktár Budapesten:

Török József gyógyszerár.

Továbbá a készítőnél:

Rozsnyay Mátyás gyógyszer-
árban Aradon, Szabadság-ter.

WACHTL ES TARSÁ
BUDAPEST
IV., Eskü-út 6. sz.
(Clotild-palota).
Ajánlja díszan felszerelt
raktárát fényképezési ké-
szülékek és hozzávaló
cikkekben.
Az általános elismert ki-
tűnő Wellington papírok
és lemezek egyedülállóit.
Arjegyék díjmentesen.

Serravallo
CHINA-BOR VASSAL
erősítőszert gyengélkedők, vérszegénység és
lábbadések számára. Étvágygerjesztő, ideg-
erősítő és vérjavító szer. 11500
Kittűnő íz. Több mint 4000 orvos véleménye.
J. SERRAVALLO, Trieste-Barcola.
Vásárolható a gyógyszerárakban 11 literes üvegben
K 2.60, egész literes üvegben K 4.80.

Övjátok lábaitokat!
Imprágnált asbest-
izsaszag-lapok
Tűzártak, lampion, leggömb, confetti és zászló kapható
EMMERLING A. gyárosnál,
Budapest, IV. kerület Gróf Károlyi-utca 26. szám.

Sok millió előkelő urbólgy használja
a világírú Földes-féle

MARGIT-CREMET,

mely szírtalan, ártalmatlan s rugóan szépít.
A Földes-féle MARGIT-CREME
gyorsan és biztosan ható ártalmatlan szer
szepők, májfoltok, bőrtáskák,
pattanások, kitéések s mindenemü
bőrbaj ellen. A világ legelőkelőbb hölgyei
használják és elragadtatással beszélnek annak
páratlan és csodás hatásáról. Egy tégely elhas-
ználása után éről mindenki meg fog győződni

Legkedveltebb, legjobb hajfestőszert a

MELANOGENE

fekete és barna színben.
Ezen kittűnő és ártalmatlan készit-
ménytel haját, szakált, bajuszt pár
perc alatt feketére vagy barnára le-
festeni. A szín állandó és a ter-
mészetes szintől meg nem különböz-
tethető. Ártalmatlan és alkalmazása
igen egyszerű. Nem piszkít. 11284
Ára 2 korona 80 fillér.

Postán utánvétellel vagy a pénz elő-
zetes beküldése után küldi a készítő:
Földes Kelemen gyógyszer. Arad. Budapesti főraktár: Török József gyógyszer. Király-
utca 12. és Andrássy-út 26. Kapható minden gyógyszerárban.

38. SZ. 1906. (53. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

FŐMUNKATÁRS
MIKSZÁTH KÁLMÁN.

BUDAPEST, SZEPTEMBER 23.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Előfizetési feltételek:

Egész évre --- 16 korona.
Félévre --- 8 korona.
Negyedévre --- 4 korona.

A „Világkronika“-val
negyedévenként 80 fillérrel
több.
Külföldi előfizetésekre a postailag meg-
határozott viteldíj is csatolandó.

A BUDAPESTI WASHINGTON-SZOBOR.

ALIGHA keletkezett még szobor oly szokatlan
körülmények között, mint Washington
György szobra, melyet szeptember 16-án
leplezték le a budapesti Városligetben. Már ma-
gában arra is ritkán van példa, hogy idegen
nemzet hőseinek emelnek szobrot, hozzá még
olyannak, a kinek pályája semmiképp sem ját-
szik bele a szobor-állító ország sorsába. Ha a
bécsiek szobrot állítanak Szobieszki Jánosnak,
hálájuk e jele érthető, mert a lengyel király fel-
szabadította városukat a török ostrom alól, ha
a németek ünneplik a svéd Gusztáv Adolfot,
arra utalhatnak, hogy az ő vallászabadságuk-
ért küzdve esett el, de mi szerepe volt Washing-
tonnak a magyar történetben?

Tulajdonképp nem is Washington személyé-
nek szült ez az ünnep, hanem az amerikai köz-
társaságnak. Legnagyobb fia személyében azt
az államot akarták megtisztelni, a mely a ma-
gyar honpolgárok százezreinek, csupa sorsüldö-
zött embernek adott s ad otthont, kenyeret,
házat. Amerikai magyarok készítették a szobrot
saját összegyűjtött filléreikből, annak bizonyítá-
sára, hogy jó magyarok és jó amerikaiak. De
lehet-e valaki egyszerre két hazához hű? Ez is
egyike azoknak az ellentéteknek, melyeket a
modern élet sereggestül állít elénk. Mert az elmé-
let azt mondja, egy embernek csak egy hazája
lehet, két hazát csak a Tompa Mihály golyájá-
nak adott végzete. Az Amerikába szakadt ma-
gyarok ellenben azt erősítik, hogy az ő jó
amerikai voltak békésen megfér magyar haza-
szeretetükkel. Magyar nemzeti érzésüket bizo-
nyították azokkal a hazafias ünnepekkel, melye-
ket a clevelandi Kossuth-szobor leleplezése s az
idevaló hazafiak által küldött zászló fogadása
alkalmával rendeztek. Ugyanakkor azonban,
hogy kimutassák új hazájuk iránti hálájukat,
elhatározták a budapesti Washington-szobor
felállítását. A két szabadsághős szobra, egymás-
tól sok ezer mérföld távolságban, jelképezi
a magyar s az amerikai hazafiság találkozását
a szabadságszeretet nagy eszméjében.

Lelekesebb állította a szobrot, lelkesedéssel
leplezték le, de a lelkekben nem volt meg az
ily ünnepi alkalom ünnepi derűsége. A hát-
térben mindig ott settenkedett az a komor,
árnyvető gondolat, hogy miért vannak egyál-
talában amerikai magyarok? Miért kell honfi-
társaink ezreinek elhagyni apai földjét, a mely

nem bírja megadni nekik életük fentartásának
eszközeit? Ha odakinn, az óceánon túl nem
szakították is szíjjel a hazai hagyományokkal
való közösséget, nem veszteség-e rájuk nézve
ennyi jó magyar, a ki nem a nemzeti kultúra s
a nemzeti jóllét érdekében fejt ki erejét? Ezek
őszai ég.

A BUDAPESTI WASHINGTON-SZOBOR A LELEPLEZÉS UTÁN.

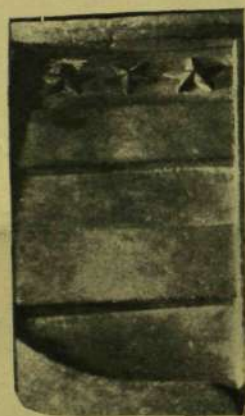
PROHÁSZKA OTTOKÁR PÜSPÖK BESZÉDET MOND A SZENT ISTVÁN-SZOBORNÁL AZ AMERIKAI MAGYAROKNAK.

Ha már amerikai hőnek állítottak szobrot, bizonyára leghelyesebb volt Washingtonra gondolni. Az ő népszerűsége minden más tengerentúli nagy emberénél nagyobb és általánosabb. Talán nem is ünnepeltek nemzeti hőst annyira, mint őt, sehol és soha. Az ő nevét viseli az állam politikai fővárosa s egy sereg más kisebb város, a nagy köztársaság egyik állama, sok magas hegy, — a hova Amerikában jutunk, mindenütt megtaláljuk a Washington-kultusz jeleit.

S valóban akárhogy keressük is, nagyon kevés olyan minden tekintetben feddhetetlen nagy embert találunk a történelemben, mint Washington volt. Mint katona, mint polgár és mint államférfiú egyaránt nagy, mint magánember tiszta és nemes erkölcsű. Jószívű, emberséges, előkelő modorú és megjelenésű falusi gazda, a ki a mezei foglalkozásokat kitűnően érti, mérnöki munkával is jelentékeny dolgokat mivel s vidám kedvelője a falusi élet egyszerű szórakozásainak. Mint katona egyaránt nagy a hadsereg szervezésében és diadalra vezetésében, pedig nem is európai értelemben vett hivatásos katona. Személyes becsvágy nem háborítja, nem a Napoleonok fajtájából való, a kik a maguk hatalmának megalapítására használják fel hadi sikereiket és népszerűségüket. A mikor a haza hívja, mindég kész a munkára, akár harczról van szó, akár békés államszervezésről s ha tisztelet elvégezte, visszavonul az ekeszarva mellé. Jutalmat nem fogad el s mikor nem kerülheti ki, hogy hálás nemzete egy birtokot ajándékozzon neki, ennek minden jövedelmét egy iskolára fordítja. Nepe érdekében, ha szükségesnek látja, kész szembeszállni a közvélemény háborgásával is, odadobja népszerűségét, hogy ezzel is hazája javát szolgálja.

Történelmi jelentősége pedig az ő pályájának rendkívüli nagy. Az az esemény, a mely az ő vezetése alatt végbement, az amerikai nagy köztársaság megalakulása, kétségkívül az újkor legnagyobb eseménye. Nemcsak azért, mert egy számról és tetterőre nagyszabású új nemzettel keletkezett általa, a mely óriási új területeket hódított meg a kultúrának s száz évnél alig több idő alatt példátlan gazdagságra és hatalomra jutott, hanem első sorban azért, mert ezzel szűnt meg Európa kizárólagossága a világpolitika és világkultúra vezetésében. Az úgynevezett európai művelődés, mely a Földközi-tenger partvidékéről kiindulva, lassanként, századok folyamán átterjedt egész Európára, egész a XVIII. századig csakis erre a földrészre szorított. Nyugat-Ázsia és Észak-Afrika, a melyeknek nagy szerepe volt a művelődés kezdetében, a mohamedanizmus elfogadásával még a középkorban kivonták magukat belőle, a mi nyomai egyik-másik állam tengerentúli gyar-

mataiban voltak, csakis az odavándorolt gyarmatosokra szorítottak s az anyaállam műveltségének alkotórészei maradtak. Modern, kereszt-

A Washington-család czimere Washington Lőrincz sirján Great Bringtonban (1616).

tény kulturán alapuló államalakulás Európán kívül az északamerikai Egyesült-Államokban ment végbe először s támogatva az óriási és természeti adományokban végtelen gazdag te-

AZ AMERIKAI MAGYAROK MEGKOSZORÚZZÁK A SZÉCHENYI-SZOBROT.

rület ügyszólván kimeríthetetlen termelési lehetőségeitől, egy-két emberöltő alatt soha nem álmódott fejlődést eredményezett. S bár különösen a tudomány és művészet terén sok tekintetben Amerika még ma is függ Európától, a többi tereken nemcsak hatalmas versenytársa lett, hanem vezetője és példaadója is.

Ennek a világtörténetben eddig példa nélkül való eseménynek a kiinduló pontja Washington pályája. Az északamerikai angol gyarmatok bizonyára ő nélkül is felszabadították volna magukat előbb-utóbb, — az idők méhében megérett események függetlenek az egyes embertől, — de kérdés, hogy Washington nélkül minden akkor és úgy történt volna-e, nem késett volna-e hosszú időnkig az ő katonai lángelméje nélkül s nem vezetett volna-e belső válságok hosszú sorára az ő józan, higgadt államszervező és vezető szelleme nélkül.

Az emberiség történetében tehát Washington neve egy nagy fordulópontot jelent, egyikét a legnagyobbaknak a kereszténység kialakulása óta. Kezdeté annak a beláthatatlan fontosságú, az emberiség jövő fejlődésének irányát eldöntő mozgalomnak, hogy Európán kívüli államok és népek is részt kérnek a világ fölötti uralomból és a világ civilizálásának munkájából. Mikor Washingtonnak szobrot állítunk, tudva vagy öntudatlanul szól az emlék annak az eseménynek is, a melyet az ő műve gyanánt szoktunk emlegetni.

Ebből a szempontból nézve is van értelme a Városligetben álló új szobornak. A magyar nemzetnek a saját nemzeti feladatain kívül köze van az emberiség összes nagy feladataihoz, ha fenn akar maradni, ezek megoldásában is részt kell vennie. Köze van minden nagy és kis dologhoz, a mi az emberi nem fejlődését érinti. S ezt a magyar soha nem is tagadta, az emberiség többi tagjaival való szolidaritás alól sohasem vonta ki magát. E szolidaritás-érzet teszi nálunk Washington alakját mindenki előtt tiszteltté s egyebek közt ezt is kifejezi az új Washington-szobor.

Maga a szobor, *Bezerédi Gyula* műve, érett, komoly alkotás. Olyannak tünteti fel Washington, a milyennek a történelemből ismerjük: egyszerű, higgadt, de lángeszű polgárnak. Alakja nagyszabású vonásait nem lehetett kellően kidomborítani a méretek szerénysége miatt, de a művésznak sikerült szobrába belevinni a nagy amerikai egyéniségéből annyit, a mennyit a viszonyok megengedtek. Nemes, férfias arcvonásain megvan szellemi és erkölcsi fölénye, akaratának hatalmas ereje, nyugodt, öntudatos tartásában önuralma, szilárd céltudatossága. A budapesti szobrokat sokat szokták becsülni, néha okkal, néha ok nélkül, — ez az új szobor megelégedést kelthet. Nem nagyszabású dolog, de becsületes, művészi munka. A főváros egyik legszebb pontján áll, annak is ékeségeül.

VIRÁGÉNEKEK.

I.

Virágot hímez rózsaszín selyemre,
Fehér ujján a tű sűrű-forog,
Arczára omlik hamvas, szőke fürtje
S alóla lopva reám mosolyog.

II.

Csak nézem hosszan, szóltalan gyönyörrel
S megcsókolom a hófehér kezét, —
Köszönöm azt a sok színes virágot,
Mit a lelkem selymébe hímezett...

III.

Csak egy szemernyit adj az ifjúságból,
A mely szivedben ujjong és nevet,
És ifjú lelked forró sugarával
Oh, szórd be egyszer az én lelkemet!

Hadd tudjam én is, hogy fakadt a rózsza
S termet öröm a szürke út porán —
Legyen egy perc, a melyben át nem éltem
Az életet, csupán elálmodám.

Legyen egy perc, egy szent, egy százszor áldott,
Melyet gyönyörrel emlegetsek én,
Kihűlt tüzeknek, hamvadó parázsok
Vigasztalan, borongós idején!

III.

Te tőled nem fáj semmi keserűség,
Szenvedni érted: az is gyönyörűség.
Szerelmedet hiába nem esengem —
Tán jobb is így, ha nem szeretsz te engem.

Ne félj miattam — látod, én se félek.
Erős váram, mely bennem él, a lélek,
Könnyet nem ejtek — még sohase sírtam,
S a szenvedésből többet is kibírtam.

Tudok szenvedni — lásd, mosolygva látom,
Setét ködökbe mint borul világom,
De ha szeretnél — s egyszer rám találna:
Én belehalnék a nagy boldogságba!

Mezey Sándor.

A KÖLTŐ LEÁNYA.

Elbeszélés.

Irta Erdős Renée.

A költő leánya az ablaknál ült és fehérenmüt föltozott.

Tikkasztó, meleg délután volt, a ház előtt a porban négy gyerek játszadozott; kiabáltak, ugáltak, harsány vezényszókat kiáltottak egymás felé. Ketten voltak az ellenség, a másik kettőnél vessző volt, azzal hadakozott. Végre a harcz

valahogy véget ért s akkor mind a négyen békesen rázendítettek a Garibaldi-hymnusra.

— Takarodtok el innen, csavargók!
A sovány fekete leány felkapott az ablak mellől egy korsó vizet és fenyegető mozdulattal mutatta feljűk.

A gyerekek sivalkodva szaladtak el az ablak alól.

— Mért nem hagyod őket énekelni, Tina? — szólalt meg egy siránkozó hang a szoba mélyéből, egy reszkető, öreg hang, melyet nyomban felcsukló sírás követett.

— Ugyan hagyj el, apa! Miattad tettem. Nem akartam, hogy zavarjanak.

— Jól van, jól, — mondotta az aggastyán a karosszékekben, — de te nagyon szigorú vagy, Tina!

A kiaszott arcú fekete leány felé sem nézett. A munkájára hajolva dolgozott tovább, míg az öreg ember a karosszékekben csendesen folytatta a sirdogálást.

— Meddig tart még, Madonna, meddig tart még ez így? — gondolta magában, a mint összegörnyedve ült a varrása fölött. A két lángoló fekete szemében valami türelmetlen indulat mutatkozott. Az ajka összeszorult, de az újjai gépiesen mozogtak tovább.

Milyen élet! És már így tart tíz év óta! Itt

ül az ablaknál és varr, az öreg ember pedig csak sir a karosszékekben, sir és folyton sir!

A varesei kis házra gondolt, a felső-olaszországi hegyek között, a mely magányosan állt. A kertje bizonyára elpusztult. Három éve, hogy nem voltak ott. Azelőtt kinn töltöttek minden nyarat. De három év óta nem szabad az öreg embert kivinni a szobából. Nem, hátha meglátja valaki! A félistent, a bálványt! Itália legnagyobb költőjét! Nem! Itt kell ülni vele és rejtegetni, óvni mindenkitől. Felbontogatni a világ minden részéből naponként hozzá érkező leveleket és hölgyeknek, uraknak, előkelő személyiségeknek pár óratos szóval válaszolni. Tolakodó látogatók előtt az ajtót féltékenyen zárva tartani. Megőrizni annak a szerencsétlen, összeroppanó nagy szellemnek mennyei nimbusát a világ előtt. És milyen nehéz ez! Mekkora erőfeszítésbe, önfeláldozásba kerül ez! Szinte egész élete ezen puszult el.

Mert tíz év előtt, a mikor az apja barátai ide rendelték őt apólnak, csak 28 éves volt még és férjhez mehetett volna egy derék borkereskedőhöz, a ki daczára hogy hozománya sem volt, el akarta venni. És ő szívesen hozzá is ment volna. De hívták, hát kötelessége volt jönni. Azt mondták: pár évig tart csak az egész. A nagy ember nem élhet tovább. Hiszen már akkor 64 éves volt. És ime, már tíz éve itt van mellette és azóta sem látszik betegsőbbnek, csak-hogy tán évről-évre többet sir.

És így fog tartani talán még tíz esztendeig. Hát így fog tartani. Most már nem bánja. Belenyugodott. Hiszen nem lehet másképp. De a keserűség mégis föltámad lelkében olykor. Hát igazság az, hogy egy ember élete annyi áldozatot követeljen és hogy ez áldozatokhoz joga legyen?

Az édesanyjára gondolt, a kinek nem volt helye az apja oldalán. Nem volt oda való. Egyszerű, jó teremtés volt, a ki nem tudott — mint mondták — fölemelkedni az ő világába. Egyszerű polgári törvények közé akarta szorítani a nagy ember életét, ezért szépen elküldték őt onnan, a hová nem illett. Ott éltek együtt a varesei kis házban ketten és csak az újságokból olvasták, miként folyik az ő élete künn a világban.

Most itt ünnepeltek, most amott. Idegen fejelmek rendjelekké tüntették ki. A király meghívta magához. A királyné irodalmi órákat vett tőle. Most ebbe a városba érkezett, majd a másikba, mindenütt nagy ünnepek voltak a tiszteletére.

Anyja és leánya a csendes kis falusi házban szenvtelenül olvasták ezeket a híreket. Nem izgatta őket, nem bánták. Sem nem irigyleték, sem büszkének nem voltak rá. Nem értették egyszerűen és ennél fogva nem tartozott hozzájuk.

— Csak, csak! — mondta az asszony, a polgári nők józan és világos következtetésével, a kik, távol élve az élettől, annak törvényeit

AZ AMERIKAI MAGYAROK KOSSUTH SIRJÁNÁL.

AZ AMERIKAI MAGYAROK A BUDAVÁRI HONVÉDSZOBORNÁL.

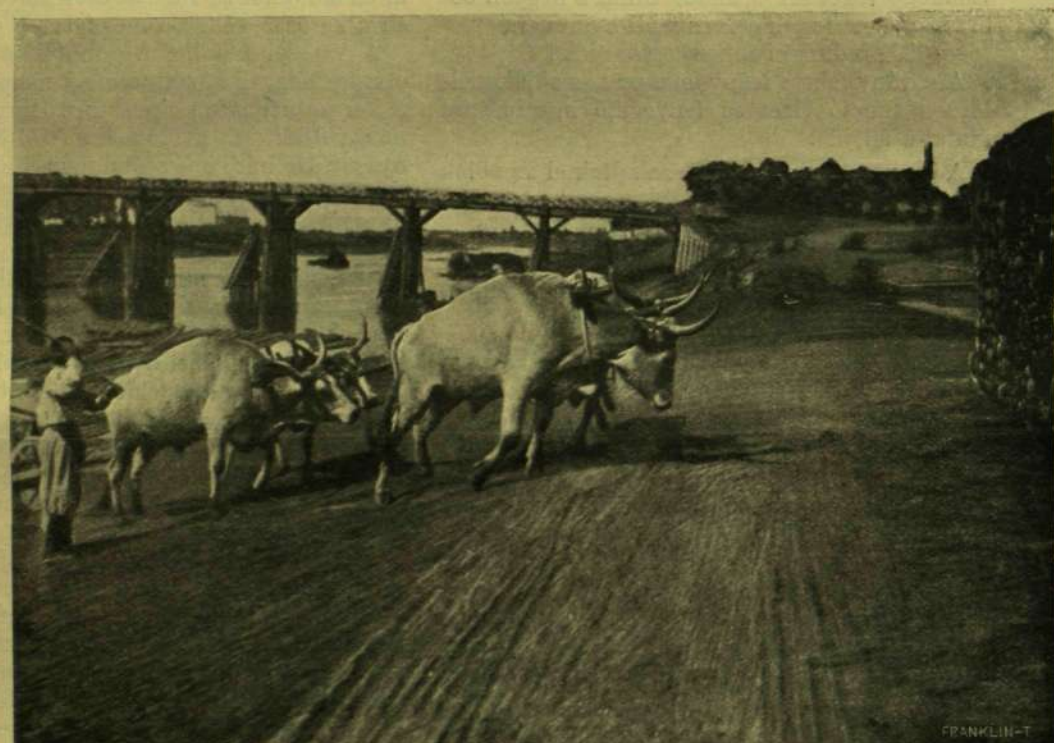
RUTHÉN TÁNCZ.

JÓZSA GYURI HÁZA TISZAFÜREDEN.

A KOVÁCSMŰHELY ELŐTT.

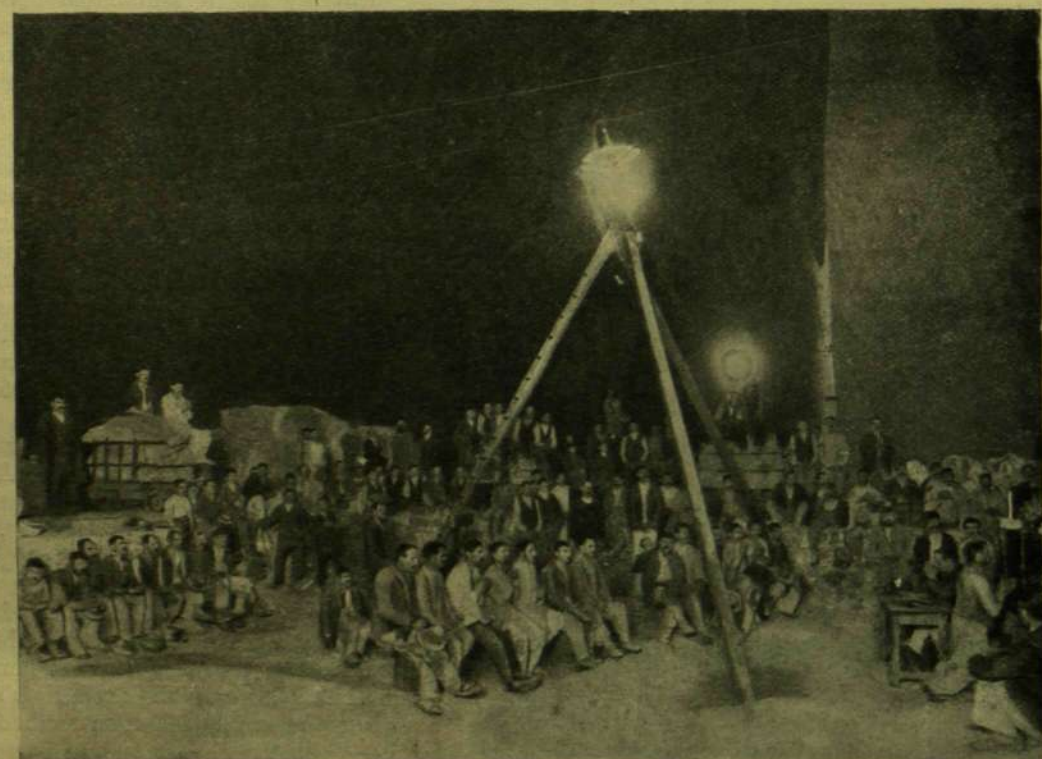
TUTAJ-VONTATÁS SZOLNOKNÁL.

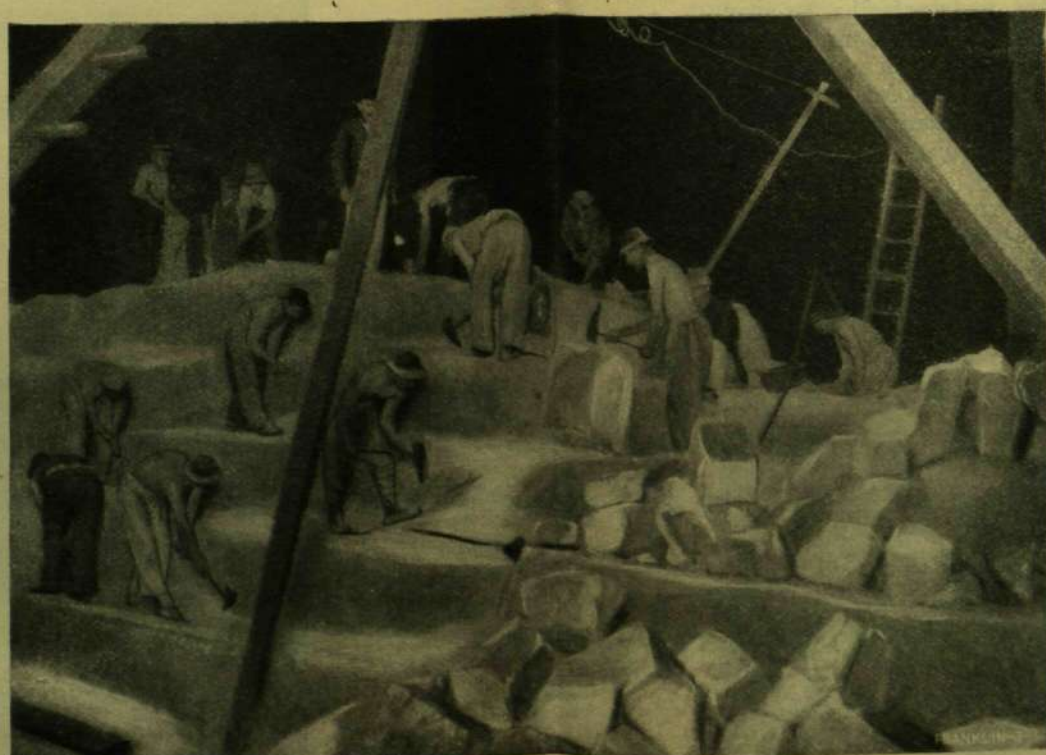
A KIRÁLY SZŐLLŐJE TARCZALON.

FALU-SZLATINA.

MUNKÁS-ISTENTISZTELET AZ AKNASZLATINAI SÓBÁNYÁBAN.

MUNKA A SÓBÁNYÁBAN.

ÜVEGFÚVÁS.

messziről és jól látják. — Csak várjuk meg a végét! A Megváltó ne egedje, de félek, hogy lesz ez valamikor másképpen is. Mindenért meg kell fizetni itt lenni, jóért és rosszért, meglásd, leányom.

— Mire gondolsz? — kérdezte a leány ilyenkor, kisértéssel.

— Herczegnők hevernek a lábai előtt, — mondta az asszony, — ő pedig csak egy szegény kádár fia. Ez nem rendes dolog. Ezért meg kell fizetni, én azt gondolom.

*

Pedig mégsem a hercegnők hódolata ártott meg a nagy embernek, hanem az, hogy egy napon betoppant hozzá egy kóbor cigányzó és ott maradt nála egy pár esztendőig. Az ég tudja, honnan jött, miket élt át! De szép volt, boszorkány volt, leült a férfi lábai elé és azt mondta:

— Szolgálni akarok téged, mint egy királyt.

De azután ő szolgáltatta magát, mint egy királyzó és ebbe lassan belepusztult a nagy ember minden idege. Mikor találkoztak, ötven éves volt a férfi, húsz éves a leány. Örökös küzdés volt a kettőjük szerelme és győztesen a leány került ki belőle. Ő volt a fiatalabb.

Ezt a leányt sokat átkozták a varesei kis házból. De persze az ilyen átkok nem fognak.

Kivánták, bár pusztítaná el az ég a rossz boszorkányt, a mikor pedig a boszorkány egy nap otthagya a félistent, kivánták, bár jöjjön vissza, mert azon a napon tett ketté a költői és emberi pályája mindörökké.

Mégis küzdött ellene egy ideig, nem akarta, védekezett a sors ellen, a mely ilyenkor, hiába, nem hagyja legyőzni magát. A mit egy erős asszony jól és becsületesen elvégez, azt semmiféle energia nem űtheti helyre többé. És a nagy ember agya, vére, idegzete el volt végezve jól.

A költő felesége úgy halt meg a varesei házból, hogy ezt nem tudta. De tudta a leánya, a kit egy napon sietve hívtak a költő betegágyához. A mit az orvosok meg nem magyaráztak neki s a mit ő magától ki nem talált: lázas deliriumában elmondta maga a beteg.

Micsoda rettenetes képek, mily szörnyű jelenetek tárultak a leány szemei elé!

Egyszerre felnyitotta az Élet, a melyet soha nem ismert, a másfajta emberek különös, félelmes, ijesztő élete. Megismerte azokat az asszonyokat, a kik nem hasonlítottak az ő anyjához és meggyőződte bennük az egész nemét, valamint a férfienemét is — bennük.

És míg kívül a világ hymnusait zengte a nagy költő alkotásairól: ő egy szerencsétlen, összetört embert látott maga előtt, a ki lázas önkívületben kétségbeesetten hörgi egy asszonynak a nevét. Aztán a válság elmúlt és következett a csendes pusztulás. Egy gyönyörű, fényes elmének lassanként való elborulása.

Évről-évre, évről-évre. Sa leány ült az ablaknál és varrt, csak varrt. . .

*

A poros kocsiúton egy bérkocsi jött vágatva. A leány letette kezéből a varrást és a függöny mögül figyelmesen kinézett.

A kocsi megállt a ház előtt. Két nő ült benne. Fiatalok voltak és szépek.

A kocsiától azt kérdezték:

— Itt lakik? Ez az ő háza?

A leány a kiejtésükről megérezte, hogy idegenek.

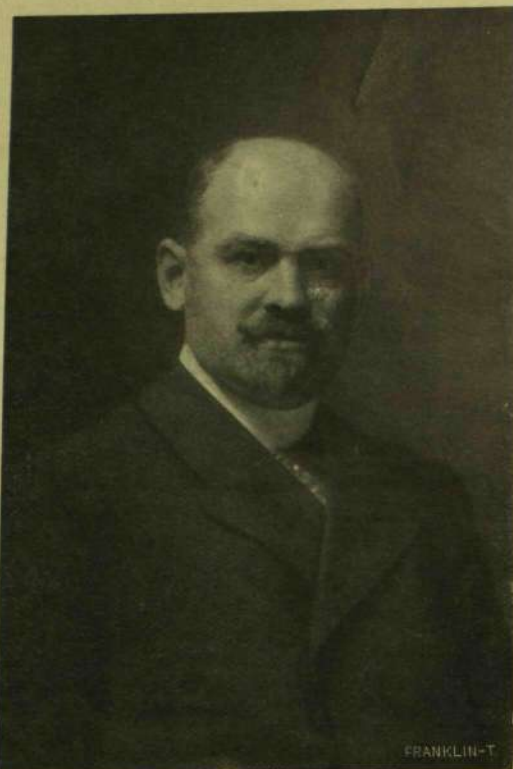
— Már megint! — gondolta magában, — ezek csak jönnek, egyre jönnek és azt hiszik, hogy a múzeumokat, templomokat, szobrokat megnézik: úgy nézhetik meg őt is. Hogy a város különlegességeihez tartozik. Gyalázat!

Most már dühvel ugrott fel és kihajolva az ablakon, lekiabált a két nőnek:

— Kicsodák maguk? Mit keresnek itt?

— Senkit sem keresünk, — felelte vissza csendesesen az egyik nő. — Csak meg akartuk nézni a házat, a hol a nagy költő lakik és már megvünk is tovább.

Intett a kocsinak és az elhajtott, mint a szél. — Az átkozottak! — gondolta a szikár fekete leány, a mint utána nézett a repülő tollaknak és csipkés napernyőknek. — Ezek voltak az okai mindennek. Ezek, ezek! Ha ők nincsenek, ha ide nem jönnek: az anyám élete nincs elrontva, az anyám élete és az enyém — és az enyém! Leborult az ablakpárkányra és elke-

MERKÁDER KAMILL.

dett zokogni, megkérgesedett, zárkózott szíve legmélyéből hangosan, fájdalmasan.

— Mi az Tina? — hangzott a szoba mélyéből reszketőn, — mit csinálsz ott, mi bajod?

— Semmi, apa.

— Valakivel beszélél az ablaknál?

— Guido volt, a borbély; mondtam neki, hogy eljöhessen levágni a hajad, mert már hosszú.

— Úgy? — motyogta csendesen az öreg ember. — Te mindenre gondolsz, Tina. Nekem eszembe sem jutott volna. Oh Istenem, én mindenről megfeledkeztem. És elkezdett sírni. . .

MERKÁDER KAMILL.

Még mindnyáján emlékszünk Schwab Károlyra, a híres amerikai acélgépgyárosra, a ki európai körútja alkalmával 1902 januárjában meglátogatta Budapestet is. E nagyhatalmu embernek egyik legkiválóbb munkatársa, titkárja és barátja volt Merkader Kamill hazánkfi, a kinek most váratlan elhunytáról értesülünk. Léveai rokonaihoz e hónap 8-ikán érkezett kábel-távirat szerint meghalt Filadelfiában, a hová Atlantic-Cityből, a világhírű tengeri fürdőről utazott, hogy meghűlésből támadt betegségét gyógyíttassa, de sajnos, már későn.

Merkader 1863-ban született Nyitrán, a hol atyjának szappangyára volt. Iskoláit szülővárosában kezdte és Kalocsán, a jezsuiták gimnáziumában folytatta. Korán érzett hajlamot a Hunyadvármegyében lévő kaláni és ferdnandsbergi vasgyárak átalakítására kapott megbízást. 1898-ban Budapesten a brassói bányász és kohóegyesület főmérnöke lett, s ezen állásából hívták Pittsburgba.

Amerikában azelőtt is többször volt, de a honvágy mindannyiszor haza vonzotta. Legjobbán mégis csak Amerika kecsgettette őt azzal, hogy erős technikai tudását hozzá méltó munkakörben érvényesítheti, annál is inkább, mert az egyéniség érvényesítésének törhetetlen energiájához megvolt a praktikus esze, vállalkozó kedve és amerikaian merész gondolata. Bámulatos erővel és nagy körültekintéssel dolgozott. Napról-napra erősödött az a hite, hogy ambícióját itthon ki nem elégítheti. Képességének ritka mértékénél fogva nagy tehetsége szárnyalásának helyét

csak Amerika óriási gyáraiban találta meg, a melyek közül nem egyet rendeztek be az ő methodusa szerint.

A mikor Merkader megismerkedett Schwab Károlyval, az acélszövő maga is egyszerű mérnök volt még. Olyan benső barátság fejlődött ki köztük, hogy még karácsony estéjét is, a melyet az angolok a legszűkebb családi körben szoktak megünnepelni, Merkader a Schwab családjá körében töltötte mindig. Schwab benne szimpatikus és kitűnő munkatársat fedezett föl. Csakhamar nélkülözhetetlen jobb keze lett. Budapesti látogatása alkalmával nem egyszer említette maga Schwab, hogy Merkader Kamill az Egyesült Államok legelső gépészmérnöke.

Amerikában rohamosan tört előre pályáján. A mikor Carnegie néhány évvel ezelőtt őt milliót osztott szét legkitűnőbb tisztviselői és munkásai között, ő is kapott harmincezer dollárt.

Időnkint haza látogatott s ilyenkor rendszeren csak családjá körében tartózkodott. Legutóbb 1902 január közepén volt itthon, a mikor barátját és mesterét, Schwabot kísérte különvonaton Magyarországra, hogy megismertesse vele családját és hazája nevezetességeit.

Számtalan ember kérte tanácsát. Ő soha senkit sem csalogatott, senki előtt sem tüntette fel rózsaszínben az amerikai életet. Mindig csak a rideg valóságot tárta fel. Maga volt a megtestesült őszinteség, becsületesség és szerénység. E három tulajdonság a mai kóros viszonyok között, elég sajnós, már sok sikert bénított meg. De ő szívós kitartással megküzdött minden. Küzdelmei és diadalai között egyaránt megmaradt igaz magyarnak, s a mikor már szárnyára kapta a szerencse, segítő kézzel hajolt le mindig törekvő honfitársaihoz, a kik odakünn az idegen világban keresték boldogulásukat. A vezetésére bizott hatalmas ipartelepeket megrakta magyar munkásokkal, a kiknek anyagi és erkölcsi jólétére szerető gonddal vigyázott.

Hirt és dicsőséget szerzett a magyar névnek. Előkelő állásánál fogva és közhásmu találmányaival vagyont szerzett, s mielőtt még többre is vihette volna, elragadta az alig negyvenhárom éves, fáradhatatlan, genialis embert a halál.

Holttestét kívánsága szerint haza hozták. A nyitrai családi sírboltban fogják örök pihenőre helyezni. Az Océánon túl lévő bányákban, gyárakban és egyéb telepeken véres verejtekkel dolgozó sok-sok ezer munkás fogja megkönnyezni jószívű, derék pártfogóját.

Szacsu Károly.

RÓMAI NÉPÜNNEPEK.

— Saját levelezőnkől. —

Róma, szeptember közepén.

Más népek, más szokások. Szokások, a melyek minden nagyképűsködő tudományos értékeknél jobban belévilágítanak egy nép lelkébe, gondolatvilágába, mulatozásaiába. És épen a mulatozásaikban lehet legjobban megismerni az egyes népeket, mulatozásaikban, népi ünnepeikben, a hol a néplelek nem ismer korlátokat és a hol szabadnak érzi magát. A népi ünnepeket az ő ünnepeinek tudja és ilyenkor nem érez feszességet, nem érzi magán a kíváncsi szemeket és bátran megnyilvánul igazi természet, igazi egyénisége. A magyar ember ilyenkor is nemcsak egyszerű, mert ez az ő karaktere. Lakomákat ül, dikezőzik, az öregje el-elidőgöl, a fiatalabbja meg ropja a tánczot. Az olasz ellenben itt is lármás, mert viszont az ő egyéniségéhez a láрма, a tarka-barka sokadalom tartozik. Lármás felvonulások, színes csoportok, babonás kultuszok, no meg virág, mert hiszen Olaszország a virágok hazája is. Az ő népi ünnepei — a hajdani Circensesekből ime népi ünnepek lettek! — színesek, lármások, mulatósok és — érdekesek, mindenek fölött. Itt lehet legjobban belelátni a lelkükbe, ebbe a raffiniált, henyéléstől elkorcsosodott talján lélekbe.

A legfényesebb a «Kermesse». Afféle háromnapos vásári búcsú, majd az utolsó este virágcsata és csónakázás a Villa Borghese gyönyörű taván. Különböző sátrakban mindenféle olasz specialitást árulnak, agyag-harangokat, etruszk edényeket, nádfonatos boros fláskákat, makaró-

VIRÁGÁRÚS LEÁNY A RÓMAI KERMESE ÜNNEPEN.

nit, nagyszemű fát. Az utolsó nap virágünnep féle. Három-négyszáz virágoskár meg virághegy áll a Piazza di Siena közepén és e virágcsodák alá egy-egy katonai zenekar van elrejtve. Az újkori trójai falvak . . . Körülöttük apró, kis, nyílt virágárusító helyeken a *ciociarék*, Róma virágárus modelljei, az ő karakterisztikus, színes viseletükben. Nizzával vetekedő virágcsata szokott itt ilyenkor kerekedni, a míg a tavon ez ünnep előkelősége csónakázik, ott rögtönözve virágcsatát.

A *Statuto ünnep* nemzeti ünnep. Az apró, régi államocskák nagy egyetemes nemzeti állammá való egyesülésének és az olasz törvényhozásnak ünnepe. Az egész város zászlódiszben van ezen a napon és kora reggel már százezrek vannak kinn a Piazza d'Armin. A király nagy katonai szemléjével kezdődik az ünnep és ezen minden igaz olasz hazafinak ott kell lenni. Ott is vannak, lelkesednek is. De nem éljenek, nem evviváznak. Hanem — tapsolnak, ha valami tetszik nekik. A mikor pl. a király, III. Viktor Emanuel, majd a királyné megjelent a páncélos, lófarkas, acélkeztyűs véresek kíséretében, olyan tapsorkán kerekedett, hogy színházi tapsnak is sok lett volna. A szemle után a kis *vörös ingesek*, Garibaldi híres csapatának színeibe öltözött kis diákok járták be hangos zeneszóval a várost, este pedig a Monte Pinción tűzijáték volt. Se nem jobb, se nem rosszabb, mint az emlékeztetés budapesti «Duna ünnep».

De nem is ezek az igazi népi ünnepek. Ezekben még nagy része van az uraknak is, már

pedig az olasz nép csak ott mulat igazában, a hol vele egységű emberekkel van együtt. A *Divino Amore* például mindjárt igazi népi ünnep. Primitív, lármás és megvan benne a babona is, a mi szintén jellemző. *Divino Amore* voltaképpen egy Rómához közel eső falu neve. Isteni szerelem. Valami réges-régi csodatévő Mária-képet őriznek itt, de a neve még e képnél is régibb. A régi római időkbeli való. A csodatévő kép egyébként a szerelmesek jöltevéje és pünkösdi hétfőjén, minden esztendőben, valóságos zarándoklás folyik oda, hogy az egész év alatt a szívekben összegyűlt sok-sok fájdalmat és vágyódást mind kiöntsek előtte. Valami szent életű barát festette a képet. Barnás, öreg, kopotás kép. De meghallgatja a panaszokat. . . Hogy azonban meg is segíti-e a szerelmes szíveket, az már más lapra tartozik. Ők bíznak benne, és ez a fő. De azért, hogy a bánat jobban múljon mégis, jófajta olasz borokkal öntöztetik ki a szívekből, mert több mint valószínű, hogy nem a Mária-kép múlászta el azt a sok bűnbánatot, hanem a még több nádfonatos boros fláskó . . . Mikor estenden felbokrétázott, felvirágozott kordékkal, tipikus ezilinderes kalapokkal, virágos ekhós szekerekkel berobognak a városba, már nyoma sincs a bánatnak és vígan, teli tudóval énekelik a gyönyörű olasz nótát:

A Roma s'e mi bell' fior. . .

Ilyesmi a *S. Giovanni* ünnep is, csak hogy még lármásabb. Ott tartják meg esztendőnként a közel 1600 esztendő Szent János-templom előtt, a régi Róma falainál. Jobbról az óriás templom, balról a nagy római kapu — a Porta S. Giovanni in Laterano — a melyből hosszan fut ki a nyílegyenes, pineákkal szeptelt kétezer esztendő Via Appia. A templom előtt van a tulajdonképeni vásár, igaz olasz jelleggel. A sátrak, barakok itt is megvannak, de van száz meg száz specialitása is. Mindjárt az a tömredék agyag csengő — *campana* — mely minden ember kezében ott van, a zsálya-bokrétá, meg a sás bugája mellett. Az abruzzói pástorok sátra, a kik nyílt tűzön egész kecszegödölgyeket sütenek meg. A nagy ivások, versenyivások, versenyevések. Tíz-húszméteres *makarónik* készíttve, hosszú sorokban. A nyertes természetesen az, a ki leghamarabb jut el a másik végére. Bicikli-versenyek. Felvirágozott biciklik, kocsi, campagnai kordék. A zsűri ott ül a Via Appián, a mely Frascati, Grottaferrata felé visz. Mind a kettő világhírű a boráról. . . Így hát a kocsiknak vissza se kell fordulni. Mehetnek nyírányban.

Tavaszi felé, rendszeren a virágünnep után, van a legigazibb olasz népi ünnep: a *Festa degli carcioffi*, az articsókák ünnepe. Az articsóka tudvalevőleg a makaróni mellett a legtipikusabb nemzeti eledel Olaszországban. Olajba süttve még a legfinyásabb gyomornak is ízlik. Az articsóka-ünneppel tulajdonképen a virágünnepet szokták kigúnyolni, a mely itt valóságos lázázó nő és igazán nem csoda, ha a mindent kigúnyoló talján nép ezt is kigúnyolja. Rendszeren a Piazza d'Italián tartják meg ezt a furcsa ünnepet. Ilyenkor az egész utcát felvirágozzák — articsókával! Az ablakokból nagy füzérekkel lógatják le, és még az utcái lámpá-

kat is összekötik virág helyett articsóka-füzérekkel. Kocsi is ezzel vannak díszítve, meg a nagy látványosságok, — a Colonna-oszlop, Cecilia Metella sírja, stb. — mind-mind articsókából van. . . Éjfél felé aztán széjjelszedik az egész parádét és egy-egy *rossticeria* előtt — elfogyasztják az utolsó szálát! *Balla Igndez.*

TISZAMENTI KÉPEK.

TUTAI-TORLÓDÁS A FELSŐ-TISZÁN.

Egy utazás a Tisza forrásaitól Titelig, majdnem annyi, mint utazás Magyarországon végig. Nemcsak azért, mert a Tisza a magyarság hagyományos kedves folyója, a hazában születő és elvesző, népdalok és költők kedvelt tárgya, hanem azért is, mert kanyargós partjain tipikusan látjuk a magyar hegyvidéket, az erdősvölgyes halmokat s a szélesen, nyugodtan elterülő rónaságot. A nép pedig, mely e vidékeken lakik, a magyar faj összes változatait mutatja: a szőlőművelő hegyaljai, a büszke, nyakask hevesi magyart, a végtelen pusztát fiát, a vizen élő halászt. A magyarság legkedvesebb hagyományai élnek itt e partokon.

Ezért volt hálás és nagy sikerrel kecsgettő gondolat, ezt a vidéket mutatni be egy utazás képében az Uránia-színházban, mert a ki ezt jól megismeri, biztosan számíthat a magyar közönség tetszésére. Az eszme *Szundyi* Károly hírlapíró társunké, a ki nagy fáradtsággal, utánjárással és sok érzékkel gyűjtötte össze a tárgyhöz való anyagot s szövegben, képekben egyaránt érdekes, vonzó darabot írt belőle. Az Uránia-színház pedig azzal becsülte meg törekvését, hogy idei műsorának első újdonságául adta elő a darabot.

A darab a Tiszával együtt kezdődik és végződik. Elindul ott, a hol a szép nagy folyó még csak kis patak, erőlköszoruzta hécerek között

A RÓMAI DIVINO AMORE-ÜNNEPEBŐL. HAZATÉRŐ KOCSIK.

VIRÁGDÍSZES KOCSI A RÓMAI S. GIOVANNI-ÜNNEPEN.

A SZOBOR ELŐTT.

AMERIKAI MAGYAR HÖLGYEK AZ ÜNNEPELYÉN.

szalad útján előre. Partjain sajátserű élet foly: szegény ruthén parasztok vágják a fát az erdőben, arcukon, egész alakjukon a nemzedékek át egyforma nyomorúság van felírva. Közük itt is, ott is felbukkan egy idegenszerű, hosszú kaftános alak, a ki ezeknek a szegény embereknek a nyomorából él. Ő közvetíti érintkezésüket a külvilággal, ellátja őket mindennel, a mire szükségük van, kereskedik a kis lányok hajába való szalagtól kezdve a pálinkáig minden adható és vehető dologgal, szükség esetén egy kis kölesön is kerül erszényéből. Hogy aztán a ruthén kis pénzeszkéje, nem egyszer viskója, tehene, földje is a kaftános szomszédé lesz, hogy a vele kötött üzletek nem mindig ideáljai az üzleti megbízhatóságnak és szolidaritásnak, — arról már nagyon sokat beszéltek és fognak is még beszélni, a míg az e vidékeken levő hajók orvosserűt megtalálják. A kelet felől mind nagyobb mennyiségben beszivárgó u. n. lengyel-zsidó azonban nem mind ilyen kalmárkodó, van köztük olyan is, a ki kemény paraszti munkával keresi kenyerét, ott vágja, tutajozza a fát, szánt-vet köves földjén, akár a ruthén paraszt, — akad ilyen egész falura való is.

Van azonban ezen a vidéken ipar is, még pedig elég jelentékeny, — a vidék természeti adományai adják meg a főtételeit. Először is a hegyek hatalmas öserdői táplálják a faipart, a mely mind nagyobb lendületet vesz. Aztán ott vannak a híres máramarosi sóbányák, melyek-

ből két képet közlünk. Ezek érdekességét fokozza az is, hogy a föld mélyében, magnézium fénynél fölvetett fényképek után készültek. Ima és munka közben mutatják be a bányamunkásokat.

Lejebb menve a Tiszán, derültebb képek tűnnek elénk. A Hegyaljára érünk, Magyarország egyik főbűszkeségének, a tokaji bornak szülőhazájába. A lankás hegyoldalakon a nap fénye változik át a bortüzevé süg terem a fejedelmeknek való ital. S hogy fejedelmek is iszszák, mutatja a király terjedelmes tarczali szőlője. Még lejjebb a hevesi vidékre kanyarodik be a folyó, — a darab szerzője itt a pusztuló gentry-világ reminiscenciáit kelti fel. A híres hevesi urak pompás lovaikon, zajos mulatságaikkal, virtuosaikkal, egész rokonszenves lényükkel vonulnak a hallgató elé. Aztán már az Alföld betyár-világa következik, közelmúlt időknek ma már csak az öregek elbeszéléseiben élő emléke, — majd a Tisza-mente földmivelő és pásztornépe, a szegedi halászság, a Titel-vidéki rácz csajkások. A régi időknek a maiakba átnyúló emlékei összefonódnak a most folyó élettel, azzal az erős, gyümölcsöző munkával, a mely a magyar Alföldön folyik. A főszereplő pedig mindig a Tisza, táplálja vizével a gazdag mezőket, hordja hátán a partvidék terményeit s ha nem oly bőven is, mint hajdan, de még mindig adva halat a hálóba. Szívünknek kedves, magyar folyó, mindig szívesen halljuk, ha róla esik beszéd.

ZEMPLÉNI ÁRPAD ELSZÁVALJA ÓDÁJÁT.

A BUDAPESTI WASHINGTON-SZOBOR LELEPLEZÉSÉRŐL.

A HÉTRŐL.

Washington György. Példa nélküli az a nagy tisztelet, sőt mondhatnánk kultusz is, a melylyel a tengeren túl Washington György emlékeztet körül veszik. Nem az az érdekes ebben, hogy az amerikaiak dicsőítik, hanem az, hogy ez a dicsőítés átragad azokra is, a kik csupán bevándorlók az Egyesült Államokban, egyebekben pedig nem vesztették még el az összetartozás érzését azzal a nemzettel, a melyből kiszármaztak. A maga nagyjait más nemzet is ünnepli, s emlékeztetőkét kegyelettel veszi körül. A németek is egymás után állítják fel Bismarcknak emlékoszlopait. De az ő kegyeletük se bensőség, se általánosság szempontjából nem mérkőzhetik a Washington iránt táplált érzésekkel. S ennek oka talán abban található meg, hogy Washington nem csak az ellenség hatalmától szabadította meg hazáját, hanem a maga személyes hatalmától is. Egy szabadsághős, a ki győzelmet aratott az ellenében, akkor nyerheti el a főhatalmat, a mikor akarja. Sőt sokszor akkor is elnyeri, a mikor nem akarja, s a mikor védekezik is ellene. Mert ily viszonyok között maga a nép szokott áhi-tozni reá, hogy erős kezekben összpontosuljon minden hatalom. Cromwellt és Napoleont nem csak saját ambíciójuk ültette a legfőbb hatalom birtokába, hanem a tömegek osztatlan óhaja is. Washingtonnak is csak akarátán mult, s akár dicsőítést is alapíthatott volna. Hogy milyen volt irányában kortársainak a hangulata, eléggé mutatja az a körülmény, hogy az Egyesült Államok lobogója, a Washington családi czimerének motívumából keletkezett. Vörös fehér csíkok, és kék mezőben aranyszínű csillagok. Úgy, a hogy e czimer Washington egyik ősenek sirján, az angolországi Warwickshire-ben ma is látható, melynek másolatát mai számunkban láthatja az olvasó. De Washington nagy volt a legnagyobbban is, akkor tudott lemondani minden külső nagyságról, midőn elérhette volna annak teljességét.

*

A községi orvosok. Valaha az a mondás járta, hogy «Gallenus dat opes, Justinianus honores». Gallenus, a híres orvos kincsekkel halmozta el

AZ Ő NÓTÁJA.

az ő követőit, Justinianus, a törvénytudó pedig méltóságokat osztogatott. A mi a jogászvilágot illeti, annak patrónusa máig sem vesztette el az erejét. A kit a külső méltóságok s a nagy hivatalok dicsősége csábít, az ma sem boldogulhat másként, minthogy a jogtanulásra adja magát. Nálunk Magyarországon ez a szabály még sokkal kevesebb kivételt ismer, mint más-hol. Ellenben, a mi az orvosokat illeti, különösen a körorvosokat, azok ezen a héten tartván kongresszust Budapesten, kifoghatatlanok voltak sanyarú anyagi helyzetöknök esetelésében.

Szó sincs róla, a vidéki, különösen pedig a falusi orvosnak anyagi állapota nálunk nem valami fényes. Bizonyosság reá az a tény, hogy nálunk, a hol minden más hivatalra százával

akad pályázó, egyes községek éveken át hirdetnek orvosi állásra pályázatot — eredménytelenül. Végzett fiatal orvosok inkább tengődnek itt a fővárosban, a hol legalább a jobb jövő önt beléjük reményt, semmint vidékre menjenek oly fizetésre, a mely szintén tengődést jelent, de minden kilátás nélkül a jobb jövőre. Mindennek dacára úgy látszik mégis, hogy az orvosok eme kongresszusa veszélyes útra tévedt, midőn annak az óhajnak adott kifejezést, hogy a községi és körorvosokat az állam fizesse ezentúl. Hiszen az állam már is agyonnyomással fenyegeti nálunk a társadalmat. Az állam mindenhát, az állam a maga roppant súlyával ránehezedik immár a szabad mesterségeket űző polgároknak még magánviszonyaira is. Nálunk nem

KRISZTUS A LÁMPÁVAL.

KACZIÁNY ÖDÖN FESTMÉNYEINEK KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

MEZŐSÉGI FAJTA FIATAL BIKÁK.

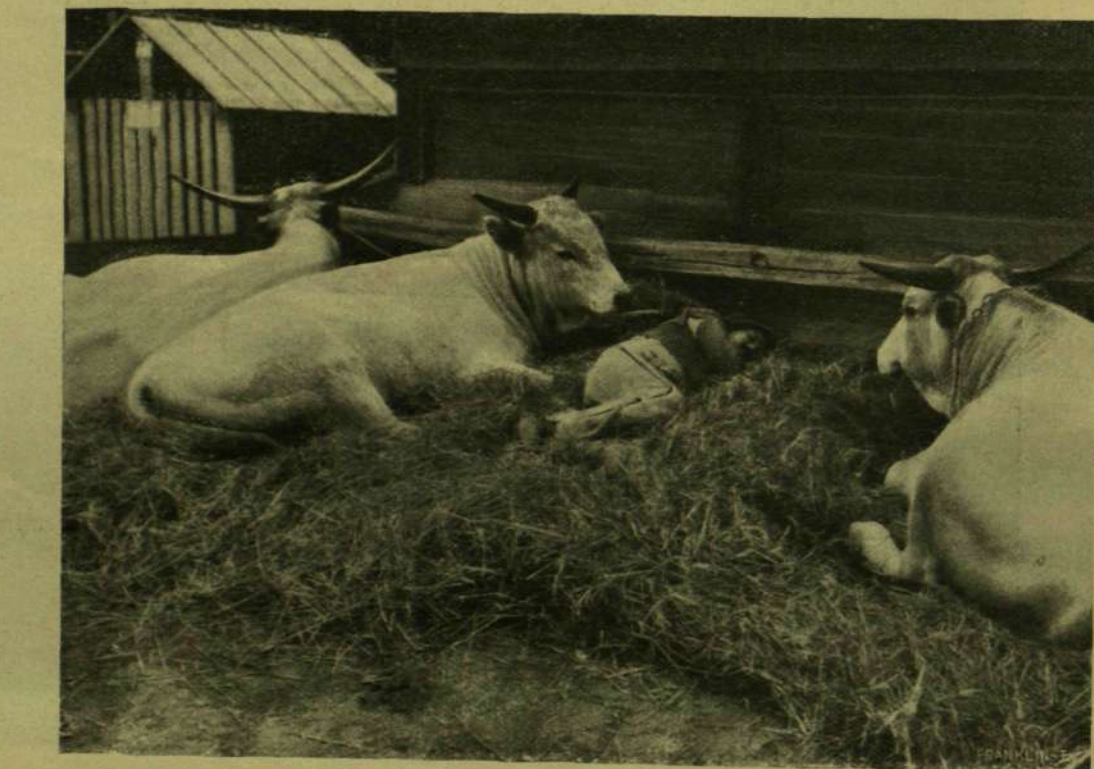
arra kellene törekedni, hogy az állami ellátásban részesülőknek számát szaporítsuk, hanem inkább arra, hogy minél több foglalkozást szabadítsunk fel az állam hatalma alól.

*

Angol politikusok Budapesten. Az eighty klub, a mely a mostan uralmon levő angol liberálisoknak a pártköre, elküldte néhány tagját Budapestre. Különös súlyt kell helyezni erre a látogatásra. Angol képviselők testületileg nem igen szoktak kirándulni idegen országokba. Még Franciaországba se, a mely közel esik, a melynek politikája sokszorosan belejátszik az angol érdekekbe, s a melynek fővárosa látnivalók s szórakozás tekintetében sokkal nagyobb vonzóerővel bír, mint a mi Budapestünk. Nem rándulnak ki Berlinbe se, melynek hatalmi és ipari emelkedését pedig féltékeny szemekkel nézi minden angol, s melynek előhaladása egyenesen veszedelemmel fenyegeti az angol nemzetnek imperialisztikus törekvéseit. Megtiszteltetésnek kell tehát vennünk mindenképpen ezt a ritka és kitüntető látogatást. S ha céljait tekintjük, akkor még öröndetesebb. Az angolok állítólag azért jöttek, hogy a munkásviszonyokra vonatkozó törvényhozási intézkedéseinket tanulmányozzák. Nyilvánvaló, hogy ezért nem jöhettek ide. E tekintetben mi nálunk alig tehetnek értékes tapasztalatokat. Ellenben máshol igen is tehetnének. S ha mégis ezt adják okul, abból önként következik, hogy oly cél hozta őket ide, melynek nyílt bevallása a politikai okosságba ütközik. Hát ne is kutasuk ezt az okot. Nyugodjunk meg abban, hogy Angliában végre politikai tényezőnek tekintik a magyar nemzetet, melylyel érdemes foglalkozni, s melynek barátsága becses lehet. S századok óta nem gondolkodtak így a magyar nemzetről.

*

Hajdó gyerekek. A falusi gyerekek ősi idők óta legkedvesebb sportjai közé tartozik a hajdálás. Kavicsdal átdobni a falu legmagasabb jegenyefáját, vagy a templom födelét, a csöndes víz tükrén táncoltatni a lapos kavicsot, — mind olyan dolog, hogy a ki legjobban tudja csinálni, első tekintély lesz a falusi gyermek-sereg előtt s jogot érez magában, hogy megvesse és lenézzé azt, a ki a legszebb betűt veti ugyan, de ehhez nem ért. Hogy aztán ablak törik, sőt koponya is koppan, nem nagy baj, csak meg nem tudják, ki tette. A robogó vonat meg micsoda pompás cél, a mint ki tudja, honnan, ki tudja, hova, keresztülvágat a mezőn! Ugyis úgy vonzza a falusi gyereket, mint valami mystikus dolog. Nincs az a parasztyerek, de még felnőtt is kevés, a ki meg ne állana s el ne bámultak volna az előtte száguldó vonat mentén, ha ezredszert látja is. Ha aztán a zsebe tele van kövel — pedig többnyire tele van, —

OSZENDÉLET AZ ISTÁLLÓBAN.

A KOLOZSVÁRI TENYÉSZÁLLAT-KIÁLLÍTÁSRÓL.

KACZIÁNY ÖDÖN FESTMÉNYEI
A NEMZETI SZALONBAN.

Körülbelül 35 évre terjedő művészi pályájának eredményeit gyűjtötte össze Kacziány Ödön a Nemzeti Szalon termeiben. Ez az első ilyen kiállítás az új évadban, egyúttal utolsó is a Nemzeti Szalon mostani helyiségében, melyből nem-sokára Erzsébetváros új otthonába költözik.

Kacziány kiállítása számra is igen jelentékeny, bár a művész festményeinek csak egy része van meg benne, a nyilvános gyűjteményekben és magánosoknál levők hiányzanak. De még gazdagabb változatosság dolgában, mert egy erősen egyéni és változatos lelki életű művész fejlődését tárja elő a festőművészet változó irányai közepeit.

A legrégibb képek a hetvenes évekből valók, a mikor a novellisztikus genre-festészet volt divatban, az életből vett egy-egy jelenetnek egyetlen a pillanatban való összetömörítésére törekedtek a festők s a nézőben olyan hatásokat akartak kelteni, mint egy novella vagy egy szindarab. Akkor Kacziány is részegen hazatérő parasztokat, Krisztus-szobrot bepíngáló festőt, más efféle témákat festett, a kor divatja szerinti atelier-tónusban.

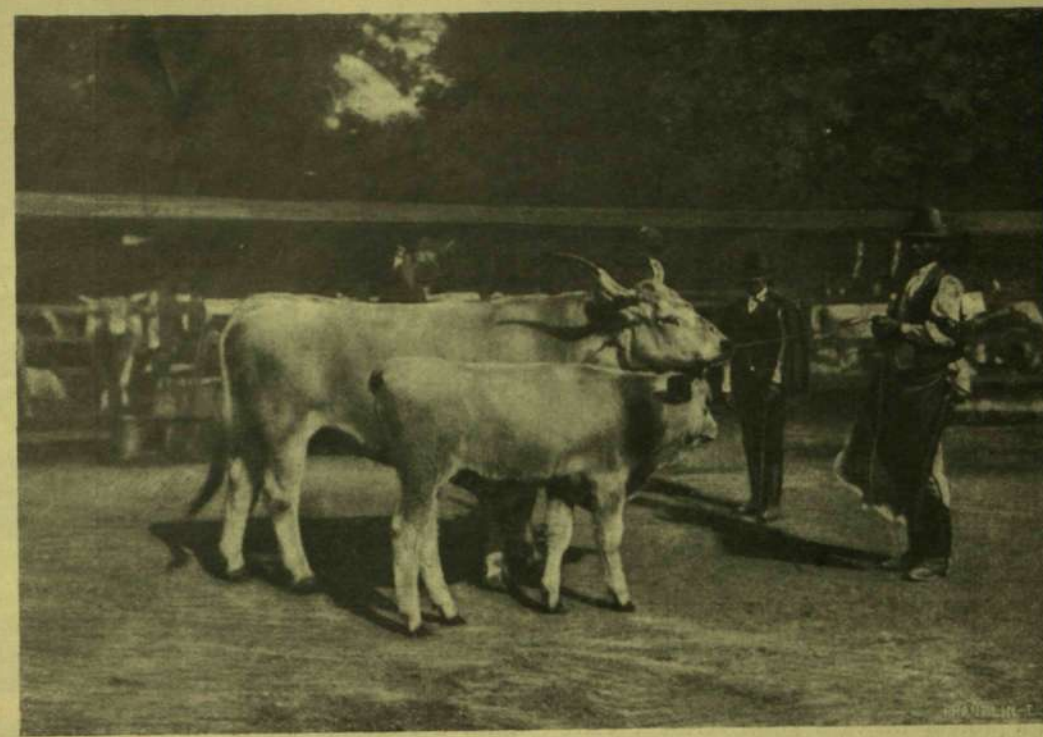
Csakhamar azonban szakított ezzel a modorral, a kor divatától eltérve, sötét szembe is szállva vele, keresni kezdte a maga egyéniségét. Sokat feláldozott addig szerzett népszerűségéből, a kritikusok habozva állottak képei előtt, a közönség pedig értetlenül. Extravaganciának nézték azt, a mi a művésznak művészete eszközeivel való küzdelme volt, egyénisége szabad kifejtéséért. Az erős, kemény kontúrok kezdtek elhalványodni festményein, vásznaí képzeletének bizarr alakjaival népesedtek be s szokatlan, a természetben látottaktól elütő színeket kaptak. A művész lassankint teljesen szakított a realizmussal és átadta magát fantáziája játéknak.

Az a világ, melyet az utóbbi 10—15 év alatt festett művein látunk, nem a mi világunk, hanem a világnak a művész képzeletében való tükröződése. Nem a nap világít benne, hanem a hold, éles árnyékokat vetve, szürkés vagy kékes fátyollal vonja be a házakat és alakokat, vagy pedig az éjszakában pirosan égő tűz, a mely kísérteties vörös fénybe von mindent. Napsütéses képet alig látunk Kacziány munkái közt. A tengerparti várost félig megvilágítja, félig elföldi szemünk előtt a kéken rezgő holdfény, a tenger hajjai sötétzölden törnek meg a parti sziklákon, az interieurbe belopódzik a halk esthomály, egy-egy bizonytalan sötét folt-nak mutatva az asztalnál ülő alakokat. A színezés fantasztikus, irreális, de — talán éppen ezért — sokszor erős hangulatokat kelt, a melyek észrevétlenül rezegnek át a képről lelkünkbe.

Tárgyai is ép oly fantasztikusak, mint színei. A sötét ménjén komoran ügöző, vagy a házak tövében settenkedő kaszás halál, — a művész egyik legkedvesebb témája, — a tompa rózsaszín felhők közt úszó Krisztus a ráboruló Máriával, a Golgotha komor három keresztje a sötétben egy foltba összeszoruló alakokkal, a tenger éjjeli hullámvérése, a kinzó kérdéseket adó, megoldásukat elhallgató szifonsz, a víz, a fény és a parti sziklák játéka az éjszakában; sokszor szóval el sem lehet mondani, mit akart velünk közölni a művész, annyira fődolog a hangulat nála.

Mindez tetszik, vagy nem tetszik, a néző lelki diszpozíciója szerint, de el kell ismerni, hogy nem mesterkedés, nem különzködő extravagancia, hanem a művész lelki életének megannyi nyilvánulása. Kacziányban költői, filozófiai és zenei elemek egyesülnek a festőiekkel. Képei néha úgy hatnak, mint egy lírai költemény, érezzük mögöttük a művész szívének dobogását, néha gondolkodóba ejtenek, kérdéseket adnak fel az élet nagy problémáiról, néha meg mintha meglevenednének színei és formái, hangokat hallatnának, zenei harmóniákba olvadnának. Semmi sem pozitív bennük, semmi szigorú forma, csupa szertefoszló körvonal, egymásba olvadó tónus, összetompított színtelt. S ép a festmény egyes elemeinek ez az egymáshoz alkalmazkodó, egymásból folyó és egymásba vesző harmonizálódása adja meg a hangulat erejét. Csak fogékonyak kell hozzá. Ha pontosabban megfigyeljük ezeket az első pillantásra sötét, ködös képeket, nem egyen a színezés ritka gazdagságát és változatosságát látjuk, sulyos, a művész minden erejét megkínáló színproblémák sikeres megoldását.

Hosszú, nehéz belső küzdelem eredménye Kacziány sajátos egyéniségének ez a kialakulása s e küzdelem anyagi gondok, az értetlenséggel s — a mi még rosszabb — félreértéssel való bajlódások is megnehezítették. Éppen mert eredetiségre törekedett, különczködőnek nézték, idegenkedtek tőle. Hibáit túlozták, kétségtelen érdemeit nem vették észre. Ma már igazságosan ítélnünk róla. El kell ismernünk, hogy — ha útja közben került is idegen hatások alá — nem vett át soha sem egyes nagy művésztől, sem iskolától felfogást, modort, technikát, hanem magából fejlesztette ki művészi hatásának tényezőit; a mit másoktól tanult, csak arra való volt, hogy segítse önmagának megtalálásában. A maga nyelvén beszélt, a melyet megértünk vagy nem értünk meg, a szerint, a mint hozzá van hangolódva lelkünk az ő hangjához. De a ki nem érti is, meg kell éreznie, hogy nem hiába való beszéd, a mit hall tőle. A legnagyobb művészeknek is csak kivételesen adatott meg, hogy egyszerre, egész mivoltukban ismerjük meg őket; ehhez rendszerint nemzedékek munkája, megértésre

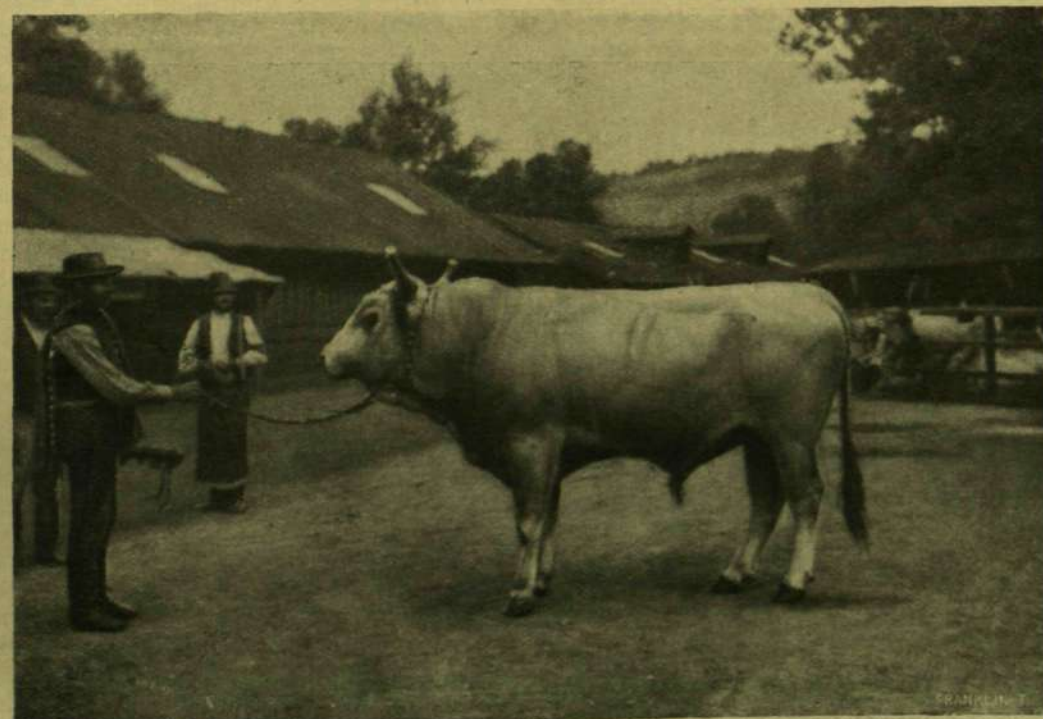
ÖT ÉVES MEZŐSÉGI TEHÉN NÉGY HÓNAPOS BIKABORJÁVAL.

törekvése kell. Kacziány is csak most jut el odáig, hogy félig-meddig megértsek. Az az érdeklődés, melylyel kiállítása találkozik, erre vall. Úgy kell őt felfognunk, a milyen, kiváló művészi erényeivel és hibáival együtt, mert ezek adják a maguk összességében az ő sajátosság, idegenszerű, de mindig érdekes egyéniségét.

HERCEGOVINAI VÁZLATOK.

Irta Szokolay Kornél.

A király 1878 óta egyszer tette lábát a megszállott tartományok földjére. Az 1885. évi horvát-szlavonországi nagy hadgyakorlat alkalmával a bosnyák határ közelében járva, ellátogatott Bosnyák-Bródba. Ez a kis bosnyák helység a Száva partján fekszik, szemközt Szlavon-Bróddal. Már messziről szemünkbe ötlök a keskeny nyomtávú bosnyák-hercegovinai államvasutak monumentális, bosnyákeleti modorban épült pályaudvara, a melyet a magyar királyi államvasutak is használnak, miután vonataik a Száva hídján egészen Bosnyák-Bródig közlekednek. Ez az átszálló és átrakódó állomás. A Száva gyakori kiáradása miatt jórészt czölöpökre épített község magasra kapaszkodó házfödeleivel, mecseteivel és turbános lakosaival nyilvánvalóan hirdeti, hogy

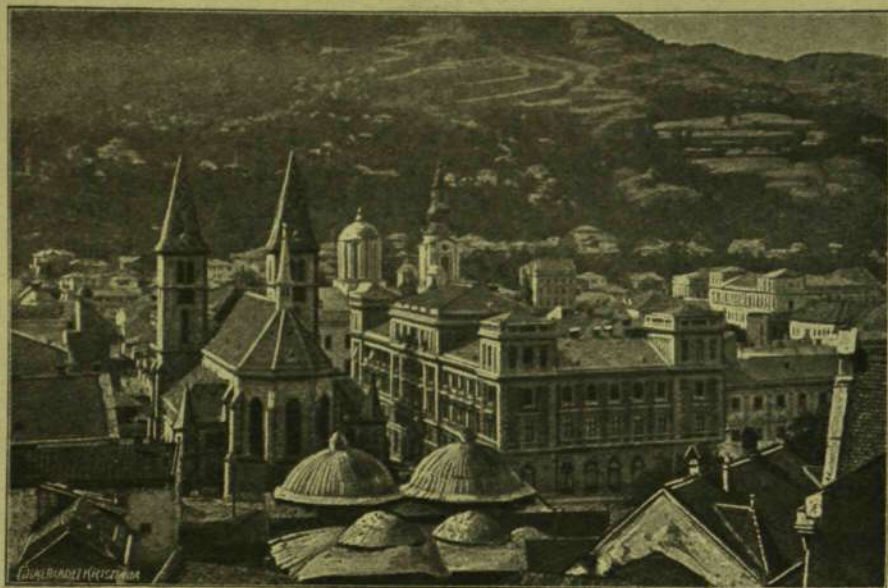
HÁROM ÉVES JÓ ÁLLÁSÚ BIKA.

A KOLOZSVÁRI TENYÉSZ-ÁLLATKIÁLLÍTÁSRÓL. — Jely Gyula fényképe.

a Szávát átlépve átléptük egyszersmind a Nyugat és Kelet határát. A főterem márványobelisk őri a király rövid tartamu látogatásának emlékeit.

Többször volt szó róla, hogy Ő Felsége betutazza a megszállott tartományokat, de különböző okok miatt mindannyiszor meghiúsult ezen terv megvalósítása. Az uralkodóház tagjai: főherczegek és főherczegasszonyok, gyakran megfordultak Bosnyákországban és a Hercegovinában; néhai Rudolf trónörökös bejárta (1888) ezen országoknak minden zezegűt, maga a felsőges úr azonban nem ment többször a megszállott tartományokba, jöllehet sorsuknak minden részlete rendkívülien érdekli őt. Az idén, huszonegy éve a bosznabródi futólagos látogatásnak, komoly szándék volt, hogy a dalmáciai kombinált szárazföld: és tengeri nagy hadgyakorlaton jelenlétén a legfőbb hadur, átrándul a Hercegovinába s néhány órát töltsön Trebinjében. És ismét nem lón belőle semmi; nem tartozik ide azon valószínűleg politikai okok fürkészése, a melyek a királyt elhatározásának megváltoztatására bírták. Ezen a helyen nyugodjunk bele, hogy tisztán könnyű megkülönböztetése a felség dalmát-hercegovinai utazását, a melyre pedig nagy kedvvel készült. A Hercegovina általában nem igen dicsekedhetik azzal a szerencsével, hogy magyar királyt látott. Középkori királyainak többször hordozták diadalmas lobogójukat bosnyák földön; legutóbbára Mátyás vívta vissza a töröktől Jajcza várát, a mely még a mohácsi vész után is néhány évig magyar kézen maradt. A Hercegovina állítólag csak IV. Bélát látta, a mikor a tatárok elől Dalmáciába menekült. Most körülbelül hét század múltán örömmel készült a királyi vendég fogadására, a ki Szent Istvánnak ugyanazt a koronáját viseli, a mely századokon át beragyogta fényével Bosnyák-országot és a Hercegovinát. Az öröm csalódásra vált; a király helyett Ferencz Ferdinánd főherczeg jött.

Mint Bosnyákországnak Ráma királyság, úgy a Hercegovinának is megvan a középkori magyar neve: Halomföld. Az ország lakosai Humnak, Chlumnak, Zahumljenek nevezték hazájukat, Mai nevét (hercegség) a XV. század közepe óta viseli; Zahumlje akkori ura (Koszacs István) a német császár védőszárnya alá menekült, a miért a hercegi (Herzog) címet kapta. Ez a nagyraagyó fejedelem vakmerő és erőszakos volt politikában és szerelében egyaránt. Mint politikus, ő is hajszolta a nagy szláv birodalomnak öröklé kisértő, de soha meg nem valósuló ábrándját. Azt hitte, hogy kis országa lesz ennek a birodalomnak a magja s annyit el is ért, hogy a Hercegovina az ő uralkodása alatt élte fénykorát. Szerelmes erőszakossága azonban ezen dicőségnek is gyorsan véget vetett. Elrabolta saját fiának, Vladislávnak menyasszonyát. Vladisláv bosszút esküdt; —

A SZÉKESEGYHÁZ ÉS AZ ORSZÁGOS MUZEUM SZERAJEVÓBAN.

átért a próféta hitére s török sereggel ostromolta meg apját sásfészékében: Sztjepanogradban. Láncaza verve, sötét sziklabörtönében halt meg Zahumlje első és utolsó hercege, mert a Herzegovina attól kezdve 1878-ig a szultán tartománya volt.

Sztjepanograd romjai ma is láthatók Blagajnál, Mosztár közelében. Sakseselyük fészkelnek a romok között, míg a hegy lábánál a sziklába vágott türbében (mauzoleumban) egy török szent aluszsa nyugtalan álmát, fölkelvén minden éjjel, hogy elvégezze a rituális mosakodásokat és imádságokat. Egy remete ebből a cselből esténként odakészíti a vizet, törülközőt és szőnyeget. Bosnyákországban és a Herzegovinában sűrűn akadunk muzulmán szentek nyugóhelyéül szolgáló türbékre. Különösen gyakoriak olyan szentéletű emberek, a kik lenyakasztásuk után hónuk alá kapott fejjel tettek meg hosszabb-rövidebb utat. Ezek a legendák is arról tanuskodnak, hogy a bosnyák-herzegovinai muzulmánok jöhetnek nem ozmánok (törökök), hanem délszlávok, mégis mindig kintünk valási fanatizmusukkal. Egyszer a szultán-khalifa ellen is hadba szállottak a Korán védelmére.

Mosztár eredete a történelem előtti idők homályában vesz el, jelentősége azonban csak a török uralom alatt vergődött, a mikor a herzegovinai szandsák fővárosa lett. Ma a mosztári kerület székvárosa s főképen borral kiterjedt kereskedést űz. A középkorban a török költők csodákat regéltek Mosztár szépségéről és gazdagságáról; bizonyára ma is a legérdekesebb keleti városok egyike. Híressége az u. n. római hid a Narentán. Jelentősége erősen megcsappant azóta, hogy nem ül többé pasa a mosztári konakban és Szerajevó emelkedett Bosnyákország, vala-

mint a Herzegovina fővárosává. Ott székel a bosnyák-herzegovinai országos kormány s a város a megszállott tartományok föllendülésével arányos virágzásnak indult. Szerajevó festői fekszik a Miljácska két partján, magas hegyek által határolt hosszú keskeny völgyben. Barátságosan olvad össze itten a nyugati és a keleti élet. Az aszfaltozott, elektromosan világított, csatornázott és vízvezetékekkel ellátott európai városrész utcáin erősen lüktet a modern élet és fűrgén szaladgálnak az elektromos vasút kocsjai, míg közvetlenül szomszédságukban némán kapaszkodnak a hegyoldalba az ódon török házak; a háremek rácsos ablakai csodálkozva nézik az előttük föltáruló új világot. A régi és az új keleti építkezés néhány remekműve disziti a várost. A Begova Dzsámia, a drinápolyi mellett a legszebb mecset (dzsámia) Európában. Huszrev bég (innen a neve: Begova D.) Bosznia válja építtette a XVI. század derekán, a kit ott temettek el a templom mellett álló türbében. A templom udvarán épített óratorony olasz (velencei) emléket kelt föl. Az egész keleti világban híres a templom oszlopos előcsarnokában látható arsin-kő (arsin-rőf). Huszred basa kőbe vágatta az arsin, hogy a kereskedő ne használhasson hamis mértéket. A keleti stílusban emelt új épületek közül a városháza pazar pompájával, a seriat-bíró-iskola nemes egyszerűségével tűnik föl (a seriat-bíróság a muzulmán egyház jog szerint ítélkezik). A bazár száz utca labirintusa. Az országos muzeum a város szívében foglal el egy óriási épületet; gyűjteményei a balkán-félszigeti história, etnográfia, fauna és flóra szempontjából egyedülállóak a maguk nemében. Szomszédságában emelkedik a kéttornyú r. katolikus

székesegyház. Stadler érsek építtette, a ki vakbuzgóságával és horvát velleitásaival sokszor megzavarja a megszállott tartományok nyugodt kormányzását.

Szerajevóból vasúton megyünk Herzegovinába. A mint vonatunk kibontakozik az Iván-alagútból, meglepetéssel nézzük a panoráma hirtelen megváltozását. A klíma, a növényzet, az építkezés, az emberfaj s viselete szembeötlően elárulja, hogy az Adria régiójába jutottunk. Konjicánál még mosolygó mezők, kedves hal-mok köszöntenek, de elhaladva a Ráma torkolatánál (őseink erről a folyóról nevezték el Boszniát Rámának) csakhamar elérjük a szikla birodalmát. A Narenta szorosainak borzasztó fenségét leghívebben jellemzi a bosnyák nevük: a pokol tornáca. Innen egyes megszakításokkal Zelenikáig (Castelnuovoig, a kattarói öbölben) a herzegovinai vasút mentén szikla szikla hátán tornyosodik bámuló szemünk előtt, mintha valamely megkövesedett hullámozó tengeren utaznánk. A ragyogó napsugár szikrázva verődik vissza a sivár sziklafalakról, a melyeknek alakulatai kimeríthetetlen változatosságukkal kötik le figyelmünket. Zelenikában leszállva vonatunkról, a kattarói öböl tölti el csodálattal lel-künket. A Porto d'Ostro (a Bocche di Cattaro bejárója), Herzeg-Noví, Castelnuovo, a teodói új hadi kikötő, Rízano, Kattaro stb., szóval az egész kattarói öböl partjain buja délszláv növényzettel, háttérben egetverő sziklaóriásokkal olyan pompás látványt kínál, a melyért magáért érdemes megtennünk az odavezető hosszú utat.

Kellemesen téved azonban, a ki azt hiszi, hogy az egész Herzegovina sivár sziklák tömkelege. A Karszt az ellentétek hazája. A természetlen kopárságot imitt-amott termékeny, viruló fónsok (poljék) szakítják meg. Ezek közé tartozik Trebinje vidéke, Herzegovina kertje. Maga Tribinje régi város; már a római időkben szerepel Tribunia és Trevonia néven. A középkorban, a mikor Ragusa tartotta kezében az egész balkán-félszigeti kereskedelmet, Trebinje fontos állomás volt a ragusa-konstantinápolyi karavánúton. A török a XVIII. század elején a még most is meglévő várat építtette a határ, valamint a kereskedelmi forgalom védelmére. A montenegróiak gyakran ostromolták, de soha sem tudták bevenni. 1878 óta új városrész épült, csinos, árnyas utcákkal, diszes középületekkel (Konak, iskola, templomok, szállodák stb.), nagy park is keletkezett, a melyet Kállay Bélinek, a megszállott tartományok ujjaferm-tőjének emlékére Kállay-parknak neveznek. A herzegovinai vasút megnyitásával ezen parkban fényes lakoma volt, a melyen Kállay mellett Hegedüs Sándor magyar kereskedelmi miniszter, valamint az osztrák vasuti és kereskedelmi miniszterek is résztvettek.

Trebinje vidéke, mint általában az egész Herzegovina, főképen dohányt és szőlőt termel. Mindkettő híres messze földön, különösen azóta, hogy ugy a dohány-, mint a szőlőtermelés ma-

A HERZEGOVINAI SZIKLÁK KÖZÖTT.

gas színvonalra emelkedett, s a bor kezelése okszerűvé vált. A mosztári pinczék immáron mintaszerűek, míg azelőtt a herzegovinai gazda állati bőrből készült tömlőkben tartotta borát. A herzegovinai szőlőgazdaság fölvirágztatásában jelentékeny szerepet játszik a Trebinjétől 15 kilométernyire Lastvánál berendezett kincstári szőlőművelő-telep. Ennek fölemlítése már csak azért is közelebből érdekel bennünket, mert az ottani vinczellérek mind magyarok (Hegyaljáról és Tolnából) és kintőn bevaltak.

Trebinjétől 30 kilométernyire fekszik Ragusa. A herzegovinai vasút Hum állomásánál ágazik el a szárnyvasút Trebinje felé és Uszkopljénél Ragusa felé. Trebinje még mindig élénk kereskedelmi összeköttetésben van Raguzával; az egykori olasz köztársaság befolyása sok tekintetben megélvezi a trebinjei óvárosban, sőt ennek egyik régi kávéházát ma is *Café degli Signori*-nak hívják.

Ragusa valószínűleg kis paradicsom a dalmáciai és herzegovinai Karszt közepén. Kaktusz, fikus, granát, mandula-, narancs- és citromfa otthonos itten. Dús délszláv növényzet gyönyörködteti szemünket az Adria partján. Szemközt látjuk a szépséges Lakroma szigetét, néhai Rudolf trónörökös kedves tartózkodó helyét, a honnan szabadon elkalandozhatunk a tenger végtelen tükörén. Maga a város majdnem változatlanul úgy áll, mint akkor, a mikor Velenceze vetélytársa volt ez a kis arisztokratikus köztársaság. A Rector Magnificus (Ragusa dogeja) székesháza, a Signoria (most Palazzo Comunale), a Dogana (vámház), Mercenária (tőzsde), a mesés kincseket magában rejtő székesegyház, a Porto Cossón (a régi kikötő), a hatalmas várak, a gyönyörű Ombla völgyében a kecces villák művészi mozaikjaikkal és freskóikkal néma tanui a nagy időknek, a melyek visszahozhatatlanul eltűntek. Végigsétálva a Stradonén, a csöndes, szomorú és szegény városnak a főutcáján, bő anyagot találunk az elmékedésre arról, hogy tehetetlen kormányzat mennyire elnyomoríthat egy hajdan virágzó várost.

És eszünkbe jut Ferencz császár szarkasztikus mondása:

— Igazán kár, hogy a francziák olyan hamar kitakarodtak Dalmáciából!

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Népmivélés. A *Bárczy* István és *Wesely* Ödön szerkesztésében megjelenő „Népmivélés” című havi folyóiratnak most jelent meg hetedik és nyolcadik kettős száma. Mint az eddigi számok, ez is tele van olyan közleményekkel, melyek érdekelhetnek minden művelt embert, tanítással foglalkozót pedig különösen. *Wesely* Ödön befejezi a jövő iskoláiról szóló tanulmányát, a mely nálunk meglehetősen ismeretlen problémákat világít meg s új távlatok nyílását segíti a pedagógiai gondolkodásban. Ugyancsak *Wesely* Ödön szól hozzá a koedukáció, a fiúk és lányok együtt tanítása kérdéséhez, melyről egy másik rövid cikket is közöl a füzet *Glücklich* Vilmostól, a feministák egyesületének elnökétől. A testi nevelés egyik érdekes és fontos kérdéséről szól *Bély* Mihály, egy német szakember nyomán: a gyermekeknek helyes lélekzésre való szoktatásáról. *Bárczy* István, a főváros polgármestere az énekről, mint nevelési eszközről mond el nagyon figyelemre méltó dolgokat. *Solymossy* Sándor szakkérdésről, az iskolai írásbeli dolgozatokról közöl fejtegetést, mely azonban a laikusok figyelmét is megérdemli. Ezekon kívül egész sereg kisebb-nagyobb közlemény van a füzetben, a pedagógia-nak úgyszólván minden mezejéről. Sok fontos és hasznos eszme pendül meg e folyóiratban, a melynek talán lesz még nyoma legfontosabb nemzeti feladatunk, a helyes iskolai nevelés megoldása közben. A „Népmivélés” előfizetési ára egész évre 20 korona, tanárok, tanítók stb. 20 százalékos kedvezményt nyel kapják. Egyes szám ára két korona, kettős számé négy korona.

Rendi országgyűléseink tanácskozási módjáról tartalmas jogtörténeti tanulmányt jelent meg dr. *Kérészy* Zoltán jogakadémiai tanártól. Történeti források alapján fejtegeti, hogy s minő szabályok és szokások alapján tárgyaltak régi országgyűléseink a 16. századtól fogva, a mikor az országgyűlések két részre, alsó és felső táblára való osztása végbement, egész a múlt század közepéig, a

mikor a rendi országgyűlés modern alkotmányos alapon álló parlamentté alakult.

Helyesírási szótár. Több is van ilyen, iskolai és magánhasználatra. Most a Simonyi Zsigmondé jelent meg, a ki kétségkívül illetékes ebben a dologban, mert a Wlassics miniszter által 1903-ban az iskolába behozott helyesírás nagy részben az ő műve. Neki tulajdoníthatók újításai, de következetlenségei és bizonytalanságai is. Ezek érezhetőek abból a néhány sornyi bevezetésből is, melyet az új helyesírás útjásairól fuzetkéje elé írt s még inkább abból, hogy szükségesnek találta a szótárt megírni, érezve, hogy a habozó, bátoratlan szabályok nem adnak minden esetben pontos utasítást.

Budapest új térképe. Most jelent meg a fővárosnak első teljes és minden tekintetben használható térképe, melyet hivatalos adatok alapján *Kogutovics* Manó állított össze. A régebbi térképek részeit elavultak, részint nem elég pontosak és részletek; nem foglalják magukba még a várost sem egész kiterjedésében, nem hogy a közvetlen környékét. Az új térkép pontosan, megbízhatóan jelzi az utcákat, könnyebb megtalálásuk czéljából jegyzéket is ad róluk, feltünteti nemcsak a budai hegyvidéket, hanem a közvetlenül szomszédos, nagyobb fővárosi emberek által lakott helyeket, Kispestet, Újpestet, Rákosszentmihályt stb. Mindenről pontosan eligazít s megvan benne mindaz, a mit egy jó városi térképtől megkívánnak.

Új könyvek:

Rendi országgyűléseink tárgyalási módja. Jogtörténeti tanulmány, írta dr. *Kérészy* Zoltán. Kassa; Külön lenyomat a kassai jogakadémia 1905/906-iki évkönyvéből; ára egy korona.

Helyesírási szótár. Összeállította *Simonyi* Zsigmond Budapest; ára 20 fillér.

Szabadság és uralom. Írta dr. *Gyárfás* Elemér. Kolozsvár, Szent Bonaventura könyvnyomda; ára 40 fillér.

Budapest székesfőváros egész területének térképe a szomszédos községekkel, az utcák és terek betűsoros jegyzékével. Hivatalos adatok alapján kidolgozta *Kogutovics* Manó. Budapest. Magyar Földrajzi intézet r. t. kiadása; ára 1-50 korona.

HERZEGOVINAIÓL KATTARÓ FELÉ.

EGYVELEG.

* A legtöbb újság, 5500, Németországban jelenik meg; második helyen áll 3000 lappal Ausztria, ezt követi Franciaország 2800, Olaszország pedig 1200 lappal.

* Az egész világon zongorabillentyűkre évenként nem kevesebb mint 50 ezer elefánt agyaráit használják fel.

A legújabb amerikai összetételű, divatos kellemes, vonzó illatot árasztó „Diana varseum”, Urak, hölgyek egyaránt csodákat beszélnek a pikáns, elbűvölő illatról, melyet a pesti úri hölgyek egyszerre felkaptak. Eredeti 5 koronás nagy üvegekben szállítja a magyarországi főraktár Erényi Béla Diana-gyógyezértára, Budapest, Károly-körút 5.

Bob-hashajtó a legkellemesebb (10 fillér.)

Babymirakrém, mint már a neve is mutatja, különösen gyermekek ápolására és gondozására elsőrendű készítmény, úgy hogy rövidesen alig lesz család, a hol ez a felvilágosult, kezeskező állandóan ne használtatná. A Babymirakrém kis gyermekek nedves, kipálott, feldörzsölt testrészeinek bedörzsölésére a legjobb szer. Kitiételeket, ótvart és egyéb bőrbajokat néhány-szori bedörzsölés után biztosan meggyógyít. Felvitte is használják kitiételek, feldörzsölések és egyéb bőrbajok gyógyítására. Postán küld 5 dobozt 3 kor. 20 fill. ért. 10 dobozt 5.80 koronáért bérmentve, minden költség nélkül az egyedüli készítő: Brodjinov H. gyógyszerész, Záhán, 30. sz.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közeli napokban: SCHMIDT ALBIN székesfővárosi nyug. igazgató-tanító 62 éves korában Vécseken. — Gelsei Binó János, az Agrár-bank főszámvivője, 32 éves korában Budapestben. — Szendrői Kovács GYULA hírlapíró 26 éves korában a hevesmegyei Dormándon. — HIRLING ANTAL dr. görögnyelvi lektőr 45 éves korában Pécsen. — GORCSI JÁNOS 48-as honvéd, a honvédmenedékház tagja 78 éves korában Budapestben. — Bodor és rákosfalvi BARANYAI PÁL megyebizottsági tag 62 éves korában Bagotán. — MOLNÁR MIHÁLY 48 éves korában Nagykanizsán. — CSORNA JENŐ, Vas vármegye árkádszéki elnöke, 50 éves korában Szombathelyen. — GUBODI SÁNDOR városi rendőrkapitány 58 éves korában Marosvásárhelyen. — SPETT VINCE ügyvéd, a budapesti ügyvédi kamara egyik régi, ismert tagja 64 éves korában Budapestben. — KRIEGLER DÁVID arany- és ékszerárú-gyáros Budapestben. — BOGA JÓZSEF, a Komjáthy-féle színtársulat buzgó veterán tagja 50 éves korában Brassóban. — DRAGONESZKÓ DÖME volt képviselő Temesvárott. — BOLONI-MIKÓ IMRE táblabíró, az unitárius egyház felügyelője 53 éves korában Kolozsvárott. — ANDRÁSSY SÁNDOR törvényszéki elnök 60 éves korában Aranyos-Maróthon. — NAGY FERENCZ, a Nemzeti Színház

zsinórmestere, 48 éves korában Budapestben. — Urai URAY MIHÁLY, m. kir. pénzügybíró 36 éves korában Bánffy-Hunyadon. — ANGELI ISTVÁN fejtérmegei áldozópap 31 éves korában Szekesfehérváron.

THURÁNSZKY RÓZA, Bizony Ákos országgyűlési képviselő és neje, szül. Hosszúfalussy Róza nevelt leánya, 18 éves korában Miskolcon. — ÉRNEST ARANKA 12 éves korában Szombathelyen. Az elhunytban dr. Ernusz József és neje, szül. Mesterházy Ilona gyermeküket gyászolják. — STEINER LIPÓTNÉ, Miskolcon. — ÉRSZALACSI KOVÁCS JÓZSEFNÉ, szül. Kovács Róza, 44 éves korában Kassán. — ÖZV. dr. BUZAY KÁROLYNÉ, szül. Hamfivogel Mária, 77 éves korában Budapestben. — ÖZV. MELICHÁR JÁNOSNÉ, szül. Ferdinandy Lujza 82 éves korában Pécsen. — SZABELY ANTALNÉ, 75 éves korában Kálcsán. — MÁRKUS MÓRNÉ, Márkus Józsefnek, az Agrár-gépforgalmi részvénytársaság főtisztviselőjének édesanyja 63 éves korában. — FIEDLER FERENCZNÉ, szül. Bartó Terézia 30 éves korában Budapestben. — GRÓF TELEKI MARGIT, gróf Teleki Ferenc és neje, báró Bánffy Anna leánykaja, nyolc éves korában Kolozs-Borsán. — ÖZV. BETTELHEIM ÖDÖNNÉ 69 éves korában Budapestben.

Szerkesztői üzenetek.

Korunk növekedése. Ilyen hosszú dolgozatot nem közölhetnénk akkor sem, ha minden tekintetben megfelelő volna. Másikoldalon olyan tárgyról szól, a melyről már sokszor, kimerítően foglalkoztunk s így nem volna indokolt, hogy újra elővegyük. Talán valami társadalmi kérdésekkel szakszerűen foglalkozó lapban lehetne elhelyezni.

Napsütéses nyárban. Csupa merő közhely, hangulat, eszme nélkül összeróva.

B. K. A beküldött fényképet nem használhatjuk. Túlkiecsing, az egyes alakok alig kivehetők, jó képet nem tudunk belőle csinálni.

KÉPTALÁNY.

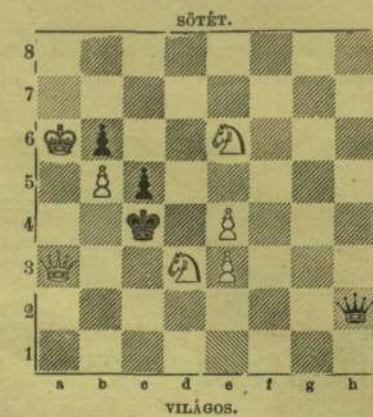

A 35-ik számban megjelent képtalány megfejtése: Hízkelés mérge a barátságban.

SAKKJÁTÉK.

2502. számú feladvány. Dr. Dotterweich Ottótól.

(A „Münchener Zeitung” versenyén első díjat nyert. — Ezen a versenyen csak olyan feladványok pályáztak, amelyekben csak vezér, huszár és gyalog fordul elő).

Világos indul és a második lépésre mattot ad.

A 2493. sz. feladvány megfejtése Spóner Andortól.

Világos. Sötét. Világos. a. Sötét.
1. Bc6-a5 ... Bc5-c2(a, b) 1. ... Kd5-d6
2. Bc4-e2 f. matt. 2. Bc4-e6 f. matt.
Világos. b. Sötét.
1. ... Kd5-d6 2. Bc4-e6 f. matt.

A 2494. sz. feladvány megfejtése Németh Pétertől.

Világos. Sötét. Világos. a. Sötét.
1. Fg4-h5 ... Kd5-d6 2. ... Kd5-e6
2. Fh5-g6 ... Kd5-e6 (a) 3. Kh4-g5 stb.
3. Kh4-g4 ... Kd5-d6
4. Fg8-d7 ... t. sz.
5. Fd7-c6 v. e6 f. matt.

Helyesen fejtették meg: Merényi Lajos. — Geist József és Stark Vilmos. — Szekeres László. — Gatterer Ferenc. — Kállai Béla. — Gürtler Albert. — A „Budapesti Sakk-kör”. — A „Budapesti III. ker. Sakk-kör” (Budapest). — Németh Péter (Csongor). — Kintzsig Róbert (Fakert). — Müller Nándor (Szombathely). — Nyársik Agnes (Szeged). — Hoffbauer Antal (Lipótváros). — Szabó János (Bakony-Szentlászló). — A „Nagykőrösi Városi Kaszinó”. — Kovács László (Nagykőrös). — A „Győri Sakk-kör” (Győr). — Szopkó Árpád (Körömcz-bánya). — Kádár Ferenc (Algyő). — A „Franzfeldi Olvasó-Egylet”. — Róth Jenő (Franzfeld). — Kunst János (Zöldmátyás). — A „Zborói Társaság”. — A „Kálcsai Katolikus Kör”. — Wolf János (Kálcs). — A „Sedi Társaság”. — Veeres Miklós (Zürich). — Márkus Károly (Marburg).

Felolós szerkesztő: Hoitsy Pál.

Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5. Kiadói hivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Kitűnő minőségű

utibőröndök

kosarak, kézitáskák, toilett-táskák, női kalapbőröndök és bőrdisznitárak legnagyobbat választékban

HELLER MÓR utóda

bőröndösnél, 11713

Budapest, Károly-körút 3. sz.

Képes árjegyzék vidékre ingyen és bérmentve.

Polgári iskolai magántanulóknak szükséges tankönyvek.

I. osztály.

Balassa I.: Kis magyar nyelvtan I. rész 2. kiadás. (A miniszteri eng. száma 1909—1900) 1.20 K
Gyertyánffy-Krammer: Magyar olvasókönyv I. 3. kiadás (3364—1901) 1.80 K
Endrei-Szele: Német nyelvkönyv I. rész 5. kiadás (601—1901) 2. K
Szerényi H.: Állattan 2. kiadás (3492—1903) 2.40 K
Ágh-Földes: Földrajz I. rész (2368—1903) 1.80 K
Szenes A.: Számítási I. rész (3001—1901) 2.50 K
Horti-Szinte: Szemléltető geometria (1236—1902) 2. K
Ballagi M.: Német-magyar és magyar-német szótár 4. K

II. osztály.

Balassa I.: Kis magyar nyelvtan II. rész (631—1901) 1.80 K
Gyertyánffy-Krammer: Magyar olvasókönyv II. rész (4042—1905) 2. K
Endrei-Szele: Német nyelvkönyv I. rész, 5. kiadás (601—1901) 2. K
Szerényi H.: Növénytan 2. kiadás (2139—1904) 2.40 K
Ágh-Földes: Földrajz II. rész (3695—1904) 2. K
Lange-Cherven: Atlasz 2. K
Szenes A.: Számítási II. rész (3001—1901) 2.50 K
Horti-Szinte: Szemléltető geometria (1236—1902) 2. K

III. osztály.

Balassa I.: Rendszeres magyar nyelvtan (2019—1902) 1.20 K
Gyertyánffy-Krammer: Magyar olvasókönyv III. rész (4687—1889) 2.80 K
Endrei-Szele: Német nyelvkönyv II. rész 3. kiadás (2334—1904) 3.20 K
Szerényi H.: Ásványtan 5. kiadás (62359—1906) 1.20 K
Ágh-Földes: Földrajz III. rész (3629—1905) 1.20 K
Lange-Cherven: Atlasz 2. K
Szenes A.: Számítási II. rész (1458—1902) 2.40 K
Horti-Szinte: Constructio és gyakorlati geometria (2425—1903) 2.20 K
Baróti-Csánki: Magyarország története 6. kiadás (783—1903) 2. K
Ballagi M.: Német-magyar és magyar-német szótár 4. K

IV. osztály.

Novák S.: Magyar iránt és olvasókönyv 3. kiadás (5205—1890) 2.40 K
Endrei: Rendszeres német nyelvtan (1509—1900) 2. K
Hankó-Szerényi: A kémia elemei 2. kiadás (4454—1897) 1.60 K
Ágh-Földes: Földrajz IV. rész 2. K
Lange-Cherven: Atlasz 2. K
Szenes A.: Számítási II. rész (1458—1902) 2.40 K
Horti-Szinte: Constructio és gyakorlati geometria (2425—1903) 2.20 K
Földes-Kozma: Világtörténet 2. kiadás (4327—1905) 4. K
Ballagi M.: Német-magyar és magyar-német szótár 4. K

Teljes jegyzékkel kívánatra készséggel szolgálunk. A felsorolt tankönyvek legújabb kiadásban kaphatók LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságánál.

Budapest, VI., Andrassy-ut 21. és minden könyvkereskedésben.

Lóárverés!

11835

Folyó évi szeptember hó 28-án délelőtt 8 órakor az alólírt katonai hatóság által Budapestén a vonatlatkanya nagy udvarában, VI. ker., Aréna-út és Lehel-utca sarkán, körülbelül 50 darab ló fog azonnali készpénzfizetés mellett árverés útján eladatni.

A cs. és kir. 4. számú vonatosztály parancsnoksága.

(Utánnyomás nem díjazatik).

ZENEMŰVEKET

vegyünk ROZSNAY KÁROLY

könyv- és zeneműkereskedésben

IV. ker. Muzem-körút 15. szám alatt.

Bő zeneműregyék Ingven.

FALI TÉRKÉPEK.

Gaebler F. és Cherven Flóris-tól.

Magyarország hegy- és vízrajzi nagy

fali térképe 16 kor. — Lécezzel 19 kor. —

Engedélyezett felső kereskedelmi, felsőbb leány, polgári fu- és leányiskolák, tanító és tanítónépző-intézetek számára 1890—1900 sz. a.

Magyarország politikai nagy fali tér-

képe 16 kor. — Lécezzel 19 kor. —

Engedélyezett felső kereskedelmi, felsőbb leány, polgári fu- és leányiskolák, tanító és tanítónépző-intézetek számára 1890—1900 sz. a.

Magyarország politikai nagy fali tér-

képe 16 kor. — Lécezzel 19 kor. —

Engedélyezett felső kereskedelmi, felsőbb leány, polgári fu- és leányiskolák, tanító és tanítónépző-intézetek számára 1890—1900 sz. a.

Magyarország politikai nagy fali tér-

képe 16 kor. — Lécezzel 19 kor. —

Engedélyezett felső kereskedelmi, felsőbb leány, polgári fu- és leányiskolák, tanító és tanítónépző-intézetek számára 1890—1900 sz. a.

Magyarország politikai nagy fali tér-

képe 16 kor. — Lécezzel 19 kor. —

Engedélyezett felső kereskedelmi, felsőbb leány, polgári fu- és leányiskolák, tanító és tanítónépző-intézetek számára 1890—1900 sz. a.

Magyarország politikai nagy fali tér-

képe 16 kor. — Lécezzel 19 kor. —

Engedélyezett felső kereskedelmi, felsőbb leány, polgári fu- és leányiskolák, tanító és tanítónépző-intézetek számára 1890—1900 sz. a.

Magyarország politikai nagy fali tér-

képe 16 kor. — Lécezzel 19 kor. —

Engedélyezett felső kereskedelmi, felsőbb leány, polgári fu- és leányiskolák, tanító és tanítónépző-intézetek számára 1890—1900 sz. a.

Magyarország politikai nagy fali tér-

képe 16 kor. — Lécezzel 19 kor. —

Engedélyezett felső kereskedelmi, felsőbb leány, polgári fu- és leányiskolák, tanító és tanítónépző-intézetek számára 1890—1900 sz. a.

Magyarország politikai nagy fali tér-

képe 16 kor. — Lécezzel 19 kor. —

Engedélyezett felső kereskedelmi, felsőbb leány, polgári fu- és leányiskolák, tanító és tanítónépző-intézetek számára 1890—1900 sz. a.

Magyarország politikai nagy fali tér-

képe 16 kor. — Lécezzel 19 kor. —

Engedélyezett felső kereskedelmi, felsőbb leány, polgári fu- és leányiskolák, tanító és tanítónépző-intézetek számára 1890—1900 sz. a.

Magyarország politikai nagy fali tér-

képe 16 kor. — Lécezzel 19 kor. —

Engedélyezett felső kereskedelmi, felsőbb leány, polgári fu- és leányiskolák, tanító és tanítónépző-intézetek számára 1890—1900 sz. a.

Magyarország politikai nagy fali tér-

képe 16 kor. — Lécezzel 19 kor. —

Engedélyezett felső kereskedelmi, felsőbb leány, polgári fu- és leányiskolák, tanító és tanítónépző-intézetek számára 1890—1900 sz. a.

Magyarország politikai nagy fali tér-

képe 16 kor. — Lécezzel 19 kor. —

Engedélyezett felső kereskedelmi, felsőbb leány, polgári fu- és leányiskolák, tanító és tanítónépző-intézetek számára 1890—1900 sz. a.

Magyarország politikai nagy fali tér-

képe 16 kor. — Lécezzel 19 kor. —

Engedélyezett felső kereskedelmi, felsőbb leány, polgári fu- és leányiskolák, tanító és tanítónépző-intézetek számára 1890—1900 sz. a.

Harlemi virághagymáknak
közvetlen Hollandiából való
díjtalan házhoz szállítása.
Postautóval beküldött 10 koronáért
bérmentes postacsomagban alant felsorolt
500 darab pompás, valódi harlemi virághagymát küldünk kerti számára vagy esztendőre, ívegen sht. esztendőre: 20 db diszajezint, 40 db tulipán, 40 db nárcisz, 40 db tazetta, 40 db crocus, 40 db Scilla, 100 db disz-iris, 40 db anemona, 40 db furt-jacint, 40 db szerencselohere, 10 db lilom, 40 db hófny, 40 db hóvirág. Mind az 500 db biztosan virágzó diszajezint 10 koronáért szállítunk bérmentes házhoz küldve Ausztria-Magyarországra. 2 db csomagot, tehát 1000 db pompás virághagymát, 18 koronáért szállítunk bérmentes, utánvételt 40 fillérrel drágább. Fókatalogus képekkel és miveltési utasítással ingyen. **Telkamp János-féle virághagyma-üzemeltető telepe, Hillegom-Harlem, Hollandia.** Alapítva 1869. A német császár 5. felségének udvari szállítója. Európa leghíresebb kertigondnokságok szállítója.

Ha őszül a haja

ne használjon mást, mint a

„STELLA“-HAJVIZET,

mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szert, mely a haj eredeti színét adja vissza. Üvege 2 K.

ZOLTÁN BELA gyógyszerárban,

Budapest, V/49, Szabadságtér, Sétány-utca sarkán. 11186

MEGHÍVÁS

A PESTI MAGYAR KERESKEDELMI BANK

rendkívüli közgyűlésére,

mely 1906. évi szeptember hó 28-án délután 12 órakor a bank helyiségeiben fog megtartatni.

Tárgyak:

1. Az igazgatóság előterjesztése a részvénytőke felmentése iránt.

2. Az alapszabályok módosítása.

3. Az alapszabályok 19., 20. és 21-ik §-ai értelmében minden részvényes, kinek részvényei három hónappal a közgyűlés előtt a bank könyveiben névbe vannak jegyezve, jogosítva van a közgyűlésen részt venni, vagy magát meghatalmazott által helyettesítenni, kinek azonban szintén részvényesnek kell lennie.

A szavazati jog érvényesítéséhez elegendő a részvények, szelvényekkel együtt, az alapszabályok 18. §-a értelmében 1906. szeptember hó 24-ig az alant felsorolt helyeken beérkezni:

Budapestben: a bank értékpapír-pénztáránál,

Brassóban: az Adler L. Jakab és Testv. bank-betétitársaságnál,

Debreczenben: az Alföldi értékpapír-pénztárnál,

Kassán: a Kassai jelzálog-banknál,

Nagykanizsán: a bank fiókjánál,

Kolozsvárott: az Erdélyi bank és takarékpénztár r.t.-nél,

Pozsonyban: a Pozsonyi II. ker. általános takarékpénztárnál,

Sopronban: a bank fiókjánál,

Temesvárott: a Dalmagyarság kereskedelmi és gazdasági bank r.t.-nél,

Ujvidéken: a bank fiókjánál,

Budapest, 1906. február hó 9-én. Az igazgatóság.

Salvator
Természetes
Lithion-forrás
kútvíz hatása
vese-, hólyag-, rheuma- és köszvénybántalmaknál,
vizeleti nehézségeknél, csukorbetegségnek és légző-
és emésztési szervek hurtaival.
Budapest főraktár Édeskúty L. urnál.

MAGGI
javítja az étkek ízét.
Készíti Maggi Gyula és Társa, Bregenz.

KODAK
kamarák napfény-tekercsfilmek részére K 6.50-tól
egész 400 koronáig.

Olcsó cseh ágytoll!
5 kiló; nyújtott 9.90 K, jobb 12 K, fehér pelyhűtő töltött 18 K, 24 K, hófehér pelyhűtő töltött 30 K, 36 K. Szállítás portmentes, utánvételt. A kiseresítés és visszavétel portmentesítés ellenében megengedtetik. 3494.
Benedikt Sachselt,
Lobes 60.
Post Pilsen, Böhmen.

Hirdetések felvételnek a kiadói hivatalban, Budapest Egyetem-u.4.

Vásároljon Svájci selymet!
Kérjen mintát a mi újdonságainkról feketében, fehérben vagy színesben K 1.15-től egész K 18-ig méterenként. Különlegesség: Selymekelmék társasági, menyasszonyi, bál és utcai toilettokra, valamint blonszka, bélelés stb. Mi csak jóállással kezelt selymcsövet adunk el dírt megfizetés nélkül, váms- és portmentesen a lakásba szállítva.
SCHWEIZER & Co., Luzern U/31. (Svájc.)
Selymcsövet-kivétel. Kir. udv. szállított.

EGESZSÉGÜGYI SZEMPONTBÓL a ROHITSCHI „TEMPEL“-FORRÁS határozottan a LEGJOBB ÜDÍTŐITAL.

PREMO és POCO
kamarák üveglemezek részére és Premofilmpackok (napfény töltés) 22 koronától egész 915 koronáig.
Prospektusok ingyen és bérmentve mindenütt kaphatók.
KODAK Ltd. WIEN, I., GRABEN 29. szám.

Magyar
Egyes szám ára 30 fillér.
Könyvtár
Szerkesztő RADÓ ANTAL.

E vállalat magában foglalja a hazai és külföldi irodák legjelebb termékeit, a szépirodalom, történelem, földrajz stb. köréből. — Ezen vállalat lehetővé teszi a nagyközönségnek, hogy kevés költséggel szép és a tudomány minden ágát felölelő könyvtár birtokába jusson.
Kapható Lampel R. (Wodianer F. és Fiai) részv. társ. könyvkereskedésben VI., Andrassy-ut 21., valamint minden hazai könyvkereskedésben.
Jegyzékkel készséggel szolgálunk.

PILULES ORIENTALES
(KELETI PILULÁK).
Szépség, a nyak szilárdasága, fejlesztés, a kebel helyreállítása, a kebel dúsasága.
Kezelése egyetlen a maga nemében és orvosi tekintélytől elismerve. Az egészségesnek semmiképpen ártalmas. Ötven éves siker. Eszernyi elismeréssel. Világhírű.
Egy üveg használati utasítással 6.45 K. utánvétellel 6.75 K.
Piszkos bérmentes szállítása.
J. RATIÉ, gyógyszerész, 3, Passage-Verdeau, Paris. — Tessék címezni: Török J., gyógyszerész, Budapest, Király-u. 12., Pszchofer Richard, gyógyszerész Bécs, Singerstrasse 15., Fr. Vitek & Co. Prága II., Wassergasse 19.,

Amputáltak!

A Keleti-féle műlábak és műkezdek a legjobbak és legtekélyesebbek!

A csonk megsebesülése ki van zárva!
Elegáns és könnyű járás!
Több évi jóállás!!!

10956

Keleti J. orthopédiai műintézete jóállás és legelősebb gyári árak mellett készít:

Műlábakat és műkezdeket a legtekélyesebb techn. kivitelben.
Ferdenőttek részére műfűzőket, egyenestartókat, járó és támpépeket stb. a chirurgia legmodernebb elvei szerint.
Betegtoló kocsik rokkantak és lábadozók számára gyári árak mellett, nagy választékban!

Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve küld
KELETI J. orvosi műszergyár
Budapest, IV., Koronaherczeg-utca 17. szám,

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban,
Budapest, Egyetem-utca 4. szám.

KWIZDA FERENCZ JAN.

cs. és kir. osztr.-magy., román kir. és bolgár fejed. udv. szállító,
kerületi gyógyszerész Kornenburgban Bécs mellett.

KWIZDA FLUIDJA

Kigyó védjeggyel 11288
(TURISTA-FLUID).
Régi bevált aromatisztos bedörzsölés az idegek és izmok edzésére és megerősítésére. Erőteljesen használva turisták, kerékpárosok és lovagok által nagyobb távú utáni erősítésre és erőtőlgyűlésre.

Árak: 1/2 palack K 2.-
1/2 palack K 1.20
Kapható minden gyógyszerárban. — Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Főraktár: Magyarország részére: Török József gyógyszerésznél, Budapest, Király-utca 12 és Andrássy-ut 26. szám.

Vértes-féle Sósorszesz
Minden házban szükséges.

Rozsnyay Pepsin bora.

Kellemes ízű, kiváló jó hatású szer étvágytalanság, rendetlen emésztés és gyomorgyengeség ellen.

Étkezés közben véve, megóvja a gyomortelheléstől. Egy üveg ára 3 kor. 20 fill.

Egy postacsomag 6 üveggel 19 kor. 32 fill. franko küldve.

Kapható:

Török József gyógyszerárban Budapest, valamint a készítőnél: 10888

ROZSNYAY MÁTYÁS

gyógyszertárban,
ARAD, Szabadság-tér.

KÖVÉRSÉG koral vésés. Kínos, arany, sok pénz mit ér, ha nincs egészség? Pedig minden betegségnek kezdete az emésztési zavarok és az elhízás okozói. Azért kell ideje korán, ha a haj nincs még elhízás-pórára, csak egy kis kiegészítést tenni a világírú Mándor-pórral, melynek ára azért oly csekély, hogy minden embernek módjában legyen azt megfizetni. Mándor egy doboz 2 kor. 30 fill. Tekintélyes orvosi és vegytudományi bizonyítványokkal és utasítással utasítól, vagy a pénz beküldése mellett, azonnal!

Károly-körút 2/V TÖRÖK JOZSEF
Mad. Mandl Ida, Bpest, gyógyszerész, Király-utca 12. sz.

Francia szótárt

csak
THIBAUT M. A. felét vegyük.

A legújabb

francia-magyar és magyar-francia
zsebszótár.

Nélkülözhetetlen minden tanulóknak.

A két kötet egybekötve 6 korona.

Kapható: **LAMPEL R.** könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál Budapest, VI., Andrássy-ut 21. és minden könyvkereskedésben.

WACHTEL TARSÁ
BUDAPEST
IV., Eskü-út 6. sz.
(Clotild-palota).
Ajánlja díszan felszerelt raktárát fényképezési készülékek és hozzávaló cikkekben.
Az általánosan elismert kitűnő Wellington papírok és lemezek egyedülállóit. Árjegyzék díjmentesen.

Serravallo**CHINA-BOR VASSAL**

erősítőszert gyengékedők, vérszegények és lábadozók számára. Étvágygerjesztő, idegerősítő és vérjavító szer. 11500
Külföldi. Több mint 4000 orvosi vélemény.
J. SERRAVALLO, Trieste-Barcola.
Vásárolható a gyógyszerárakban feltüntetett árakban: K 2.60, egész literes üvegekben K 4.80.

Babymira-krém

(Törvényesen védve)

a legkellemesebb, legártalmatlanabb szer mindennemű bőrlétes, ránc, ótvár, feldörzsölt és kipálott bőr stb. gyógyítására. Sohasem avasodik és a lehelettel nem lesz zsíros. Csupa finom alkotórész. Gyógyítja a nedvesség vagy izzadátságtól feldörzsölt bőrt, gyógyhatásánál fogva felül mindenki mindenki hirtelenséggel. (Supp.) Fehérteknék is melegen ajánlható, feldörzsölt bőr, farkas, lábizzadátságtól, kipálott bőr gyógyítására. Védi a bőrt minden külső behatás ellen (főleg szél stb.). Sokkal ajánlatosabb mint a puder.

Egyedül készítő: **BRODJOVIN H.**
gyógyszerész, Zágráb 30. sz.

Bérmentve küld 5 dobozt 3 kor. 20 fillért, 10 dobozt 5 kor. 80 fillért használati utasítással. Csak a "Babymira-krém" elnevezésű doboz a valódi.
Postai szétküldés naponta.

39. SZ. 1906. (53. ÉVFOLYAM.)

HOITSY PÁL

MIKSZÁTH KÁLMÁN.

BUDAPEST, Szeptember 30.

Szerkesztési iroda: IV., Reáltanoda-utca 5.
Kiadóhivatal: IV., Egyetem-utca 4.

Előfizetési feltételek:
Egész évre — 16 korona.
Félévre — 8 korona.
Negyedévre — 4 korona.

A "Világkrónika"-val
negyedévenként 80 fillérrel
több.

Külföldi előfizetésekre a postailag meg-
határozott viteldij is csatolandó.

PÁLÓCZI HORVÁTH ÁDÁM.

1760—1820.

Az utolsó kurucz, vagy, a mint Kazinczy Ferencz elnevezte, a «csimbókos poétát», P. Horváth Ádámot, kevesen ismerik ma már. Ha pusztán csak író lett volna, kortársai és utódainak sokkalta ragyogóbb szellemétől örökre el kell vala homályosulnia nevének és alakjának, mint a hogy kegyeletes emlékké változott számunkra Dugonics. Nagy népies költők: Csokonai, Petőfi, Arany léptek föl azon a mezőn, melyen ez a régi jó táblabíró is szantogattott egy ideig.

Horváth Ádám azonban nem csak verselő volt, hanem dallamszerző és népdalgyűjtő is. A kurucz nóták nagy részét ő mentette meg az enyészettől. Bartalus és Káldy az ő hagyatékából merítettek. Halhatatlansága javát nótás természetének köszönheti, a mit pedig annak idején talán sem ő, se kortársai nem vettek nagyon komolyan. Eleven, jókedvű, mulató szittya volt Horváth Ádám, tele élezzel, humorral, pezsgő életkedvvel. Valóságos nótafa, a ki szerette a dalt, összegyűjtötte a kedvére valókat, különösen a magyar zenének akkor még közszájon forgott régi kincseit. Sok dallamra irt verset, de ő maga is szerzett nótákat, versét, dallamát egyaránt; irt magyar szövegeket akkoriban népszerű idegen, különösen szerb és horvát dallamokra. A református énekeskönyv pedig valami tíz egyházi énekét, (dicséreteit) őrizi, melyeknek dallama is őtől való. Valószínű, hogy leginkább zongorán komponált. Saját szavai szerint: simplex Maróthianus clavicordiumához ült és csendesen, félkézzel, harmonizálta veregette.

A verselésnek is nagy mestere volt ez a zenekedvelő táblabíró. Vannak dalszövegei, amelyek úgy simulnak a zenéhez, akár ő maga szerette azt, akár meglevő dallamra irta, hogy becsületére válna Csokonainak, vagy Arany Jánosnak is. Van két gúnydala a német tánczra, (Káldy is fölvette gyűjteményébe) egyiknek dallamát az akkor már divatos «O du lieber Augustin» keringőből fejlesztette tovább, a másik dallam valami polka-

utánzat; ezek örökre mintái maradnak, hogyan védekezhetik gúnynyal egy önálló nemzeti zenekultúra a külföldi káros hatások ellen. Pompás szövegeket, melyek szintén tőle valók, azonban valószínűleg csonkák, Káldy nyomán itt közlöm:

Hát, Isten neki!
Kapjunk rá,
Szokjunk rá
A német tánczra,
A német tánczra,
Bécs felől úgyis
Minket ver
A fegyver
A szolga-lánczra,
A szolga-lánczra.
A tánczmester
Nem isméri,

Nem méri
A mi hangunkat,
A mi hangunkat
Csosztható ver,
Ne pengessük,
Hát vessük
El sarkantyúkat,
El sarkantyúkat!
Szánd meg Árpádom,
Szánd unokádat,
Tartsd meg e vérről
Szerzett hazádat!...

II.
Bécsi német Járjál kurucz
Igy varr himet Te is, ha tudsz,
A magyar nótá formára, Holmi lassú minéteket.
S ez nótára Lépél fennyen
Ló módjára S tégy lábhegyen
Tipeg minden sorára. Kigyó tekervényeket!...

Ezek miatt a dalok miatt, állítólag, «ad audiendum verbum» Bécsbe hivatva József császár Horváth Ádámot. A «kalapos király» szigorú arccal fogadta a kívül-belül, tetőtől-talpig magyar poétát.

— Mit csinált már megint?
— Én, felséges uram? — felelt a költő, családját levéve — én bizony semmi rosszat.

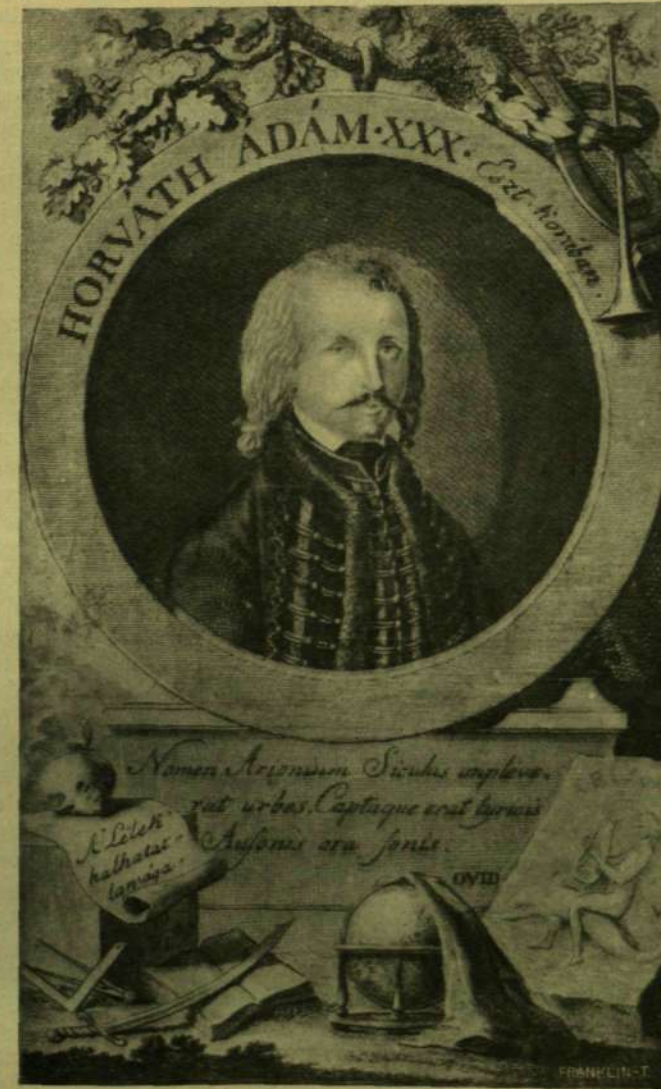
— Látjátok verset irt a «német tánczról» — felelt a császár s felmutatta neki a bevándolt költeményt.

— De, felséges uram, ez csak tréfa.

Azzal egészen elfogulatlanul elkezdte a dalt énekelni és németes keringőlépésekkel tánczolt hozzá. A három csimbókos, sárga csizmás, magyar diszruhás alak, rókatorkos mentéjében, a mint dalolva keringőzik fejedelme előtt, oly mulatságos, paródisztikus alak volt, hogy láttára József császár báhótára fakadt és ezzel a dorgáló kihallgatás minden veszedelmes következtetés nélkül véget ért.

Az új európai nyelveket nem szerette Horváth Ádám. Nyakas magyar volt s mint ilyen, különösen a németet nem állhatta ki, se nyelvét, se zenéjét, se ruháját. A német hexametereket erőszakoskodásnak nevezte egy oly nyelv ellen, mely nem arra való. Egyéb mint magyar ruha sohasé volt a testén; haját, mint a kuruczok, ősnagyar módra három farkocsa fonta s csimbókba kötötte; a csalját legföllebb, ha néha nyáron cserélte föl kalappal.

Ázsiai modorról sok bolondos adomát jegyzettek föl. Különösen Kazinczy, a ki megjelenésében, ruhájában, műveltségében egyaránt nyugati ember s így Horváth Ádámnak teljes ellentéte volt, terjesztett el róla sok furcsaságot. Ádám úr nem törődött a «strimphisek» véleményével, járt a maga útján, magyarasan élt, úgy irt, úgy dalolt, a hogy azt szíve sugallotta: és népszerű ember lón általa. Óriási baráti köre volt; majd ak-

Köré Zeigmond 1791-iki rajza után
PÁLÓCZI HORVÁTH ÁDÁM.

Szép, szebb, legszebb
lesz mindenki, mert 2—3-szori bekenés után eltűnik az arczról pattanás, kiütés, szeplő, májfolt, söt ráncok, is! a valódi angol
BALASSA FÉLE UGORKATEJ
használatával által.
Teljesen ártalmatlan és a kéz, nyak, váll, arczbőrt biztosan fehérré, tündé, finommá varázsolja 1 üveg ára
2 kor. Ehhez ugorkaszappan 1 kor., puder 1.20 kor., ugorka-krém 2 kor. Kaphatók a gyógyszerárakban. Csak Balassa-féle a valódi! Balassa Kornél gyógyszerár Budapest, Erzsébetfalva.

Sok millió előkelő urbólgy használja
a világírú Földes-féle

MARGIT-CREMET,

mely szírtalan, ártalmatlan s rögtön szírt.
A Földes-féle MARGIT-CREME gyorsan és biztosan ható ártalmatlan szer szeplők, májfoltok, bőrrákák, pattanások, kiütések s mindennemű bőrbaj ellen. A világ legelőkelőbb hölgyei használják és elragadtatással beszélnek annak pártalan és csodás hatásáról. Egy üvegy elhasználása után arról mindenki meg fog győződni

Legkedveltebb, legjobb hajfestőszer a

MELANOGENE

fekete és barna színben.
Ezen kitűnő és ártalmatlan készítménnyel haját, szakált, bajuszt pár percz alatt feketére vagy barnára lefesteni. A szin állandó és a természetes színtől meg nem különböztethető. Ártalmatlan és alkalmazása igen egyszerű. Nem piszkít. 11284
Ára 2 korona 80 fillér.

Budapesti főraktár: Török József gyógyszer. Király-ut. 12 és Andrássy-út 26. Kapható minden gyógyszerárban.